

# **Positivister och konstruktivister på partnerrelaterat våld i relation till könsmaktsordning**

En meta-analys på forskning om dysfunktioner i  
militära familjer ur två vetenskapliga perspektiv

---

# **Positivists and constructivists on intimate partner violence in relation to gender power**

A meta-analysis of research on dysfunctions in  
military families from two scientific  
perspectives

Författare: Ljubomir Fredenman

**Abstract**

*This BA thesis is a meta-analysis that reviews 21 empirical studies on Intimate Partner Violence (IPV) and gender-relations among military families and the environmental structures in where they live and operate. All studies were published between 1978 and 2011 and reported Intimate Partner Violence in both military and civilian families, atrocities committed by both male and female soldiers and causalities on war and violence. My aim is to test the theory that says; war is depending on patriarchal gender-structures, that construct stereotype masculinities and femininities, which define men as strong, aggressive, and unemotional, while women are assumed to be weak, vulnerable, and caring. By examining both positivist and constructivist research, my ambition is to identify differences and similarities in those approaches, which can contribute to a wider understanding on this specific phenomenon.*

**Keywords:** *domestic violence, military family, intimate partner violence, masculinity, hyper masculinity, femininity, veteran, gender, child, hegemony*

## Innehåll

1 Inledning.....	5
1.1 Problemformulering .....	6
1.2 Studiens relevans.....	6
1.3 Syfte .....	7
1.4 Alternativ uppfattning .....	7
1.5 Studiens mål .....	8
1.6 Disposition .....	8
2 Frågeställningar.....	9
2.1 Avgränsningar .....	9
3 Teori .....	10
4 Metod .....	11
4.1 Min förförståelse .....	11
4.2 Urval.....	13
4.3 Forskningsöversikt och metodologier i litteraturen .....	14
5 Analys.....	16
5.1”The Military Family Syndrome” .....	16
5.1.1 Partnerrelaterat våld (IPV) .....	20
5.1.2 Conflict Tactic Scale (CTS) .....	21
5.1.3 Intimterrorism och distributionen av våldet mellan könen .....	24
5.1.4 Manliga offer för partnerrelaterat våld.....	28

5.2 Genus.....	31
5.2.1 Forskning på maskuliniteter .....	31
5.2.2 Militära maskuliniteter .....	32
5.2.3 Femininiteter inom det militära.....	36
6 Resultat.....	42
7 Slutdiskussion.....	44
8 Litteraturförteckning .....	45
Bilaga 1 .....	48
Bilaga 2 .....	50
Bilaga 3 .....	49

## 1 Inledning

Denna C-uppsats är en meta-analys som granskar 20 vetenskapliga artiklar om partnerrelaterat våld, grymheter i krig och könsmaktsordningar i militära familjer. Alla studier är publicerade mellan 1978 och 2011 och behandlar våld i parrelationer, grymheter som begåtts av både manliga och kvinnliga soldater och kausala samband mellan krig, militarism och det civila samhället. Mitt mål är att testa teorin som säger att krig beror på patriarkala köns-strukturer som konstruerar stereotypa maskuliniteter och femininiteter, vilka i sin tur definierar män som starka, aggressiva och känslolösa, medan kvinnor antas vara svaga, sårbara, och vårdande. Genom att undersöka och jämföra variabler i både positivistisk och konstruktivistisk forskning, söker jag likheter och skillnader som kan ge en vidare förståelse för hur detta fenomen är sammansatt.

Valet av ämne till den här uppsatsen föddes av att jag fick privilegiet att i mitt privata liv ta del av fyra kvinnors erfarenheter, vilka alla har varit gifta eller sammanboende med män som antingen är eller har varit anställda inom den svenska militärmakten. En av männen är fortfarande yrkesmilitär, medan två av dem numera arbetar inom det civila och den fjärde är polis. De är alla medelålders, har barn med sina respektive partners och de är separerade sedan flera år tillbaka. Åtminstone tre av männen har varit ute på fredsbevarande uppdrag i före detta Jugoslavien och kronologiskt är det under 1990-talet, alla fyra paren har levt ihop och fått barn tillsammans i Sverige. Vad som har fångat mitt intresse för kvinnornas berättelser är att de fortfarande på olika sätt är så bundna till dessa män. För att inte ta fokus ifrån vad denna uppsats handlar om, kommer jag att presentera dessa kvinnor o deras erfarenheter närmare i stycke 4.1 som handlar om min förförståelse inför min forskning. Vad dessa kvinnor har bidragit med är att göra mig varse om att de blivit fast i destruktiva mönster som kan liknas vid osynliga trådar, vilka håller dem fångade i emotionella grepp som de saknar verktyg till att hantera. Det är den sortens subtiliteter som denna uppsats vill göra oss klokare på och dessa beskriver jag i min problemformulering.

Innan vi går vidare till problemformulering, syfte och frågeställningar, passar jag redan här på att redogöra för min positionering. Det är relevant att veta att jag i denna studie använder mig av feministiska teorier, även då jag inte definierar mig som en övertygad feminist. Snarare är jag i min ansats ambivalent och anledningen till detta är att feminismen ofta radikaliseras och presenteras som en universell sanning, vilken inte tål att ifrågasättas eller utmanas. En

”sanning” som av de mest radikala förespråkarna lyfts fram som lösningen på de problem som våra samhällen har att brottas med och som förknippas med män. Man skulle kunna förtydliga min positionering genom att polarisera den gruppen av feministiska tolkare som tillskriver män negativa egenskaper, just bara för att de är män, mot kvinnoförtryckande manschauvinister och med klarhet säga att jag inte tillhör något av dessa båda läger. Däremot anser jag att det finns många teoretiker att hitta inom feminismens mångfacetterade fält, vilket rymmer många beundransvärda forskare. Dessa har utifrån sina ståndpunkter, utvecklat verktyg för den som söker djupare insikter om sociala konstruktioner av kön, identiteter och makt. Dessa tar jag tacksamt emot och hanterar med den största respekt och hänsyn, när jag nu tar nytta av den kunskapstradition som det genusvetenskapliga perspektivet består i.

### 1.1 Problemformulering

I dessa kvinnors erfarenheter har jag identifierat relationer som bygger på makt, dominans och underkastelse, vilket inte harmonierar med tanken om att jämställdhet skall råda mellan människor. Tittar man på det fenomenet ur ett vidare perspektiv, ser man att vissa samhällen utövar makt och dominans mot länder som anses vara underordnade och därför måste intervenseras med militärt våld när de inte uppför sig enligt omvärldens förväntningar. Problematiken tycks utifrån det resonemanget vara att vi inte lär som vi lever, då vi å ena sidan lär att vi alla är lika mycket värda, samtidigt som vi å andra sidan lever utifrån föreställningar som säger att våra kön, kulturella och etniska tillhörigheter bestämmer om vi är positionerade i överordnad eller underordnad ställning. Min ambition är att i denna studie få en förståelse om hur våldsutövning mot någon annan drabbar en själv. Detta gör jag genom att å ena sidan studera dysfunktioner som kopplas till militära familjer och å andra sidan söka grundorsaker till militarism och krig.

### 1.2 Studiens relevans

Med krigets fasor och trauman i bagaget återvänder soldater hem när de är färdiga med sina militära uppdrag och tar därigenom dessa upplevelser med sig in i det civila samhället. Därmed skapas det en problematik som primärt drabbar militärfamiljer och dess medlemmar. Man skulle kunna säga att ”man tar kriget med sig hem” och det är av vikt att följderna av denna problematik blir synliggjorda så att man får en ökad förståelse kring hur dessa frågor drabbar oskyldiga människor, vilka ofta är barn och/eller partners som lever ihop med

hemvändande soldater. Forskning visar på att dessa trauman omvandlas till olika typer av våld inom hemmet (Eran-Jona 2011, Kunst et al 2010, Lagrone 1978, Manon & Moelker 2010, Rosen et al 2003, Teten et al 2009) Därför är det relevant att forskningen inom freds- och konfliktvetenskapen producerar kunskap om hur väpnade konflikter utomlands, inte bara drabbar de som är i direkt kontakt med kriget, utan även smyger sig in i det privata livet bland anhöriga till soldaterna.

### 1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att hitta dysfunktioner i militära familjer som bildar destruktiva mönster, vilka går att spåra till krig som förs i andra länder än det egna. På så vis vill jag pröva teorin som säger att militarism och våld i det privata livet har ett samband och att dessa är beroende av den könsmaktsordning som positionerar kvinnan underordnat i relation till mannen.

### 1.4 Alternativ uppfattning

Den generella bilden till våld inom familjen, är den av en man och i det här sammanhanget är mannen yrkesmilitär. Han har en familj där fru och barn ingår och vi tar för givet att han är traumatiserad av de erfarenheter som hans uppdrag inom det militära har gett honom. Alltså har vi en man som vi som regel initialt uppfattar som förövaren, och eftersom han i en heteronormativ mening är gift eller sammanboende med en kvinna, föreställer vi oss att kvinnan tillsammans med familjens barn utgör offer i den mån som våld förekommer i hemmet. Det är en polariserad och stereotyp föreställning som delar upp offer och förövare, utifrån deras kön. Låt oss då ponera att det är kvinnan som varit ute i fält och hur bilden utifrån den förutsättningen i så fall kan se ut. Även i det scenariot känns det främmande att situationen skulle bli den rakt motsatta och jag utgår från att det har med våra föreställningar om att mannen i egenskap av att vara man är aggressivare, starkare och mer dominant, medan kvinnan i samma anda anses vara svagare, underordnad och mer vårdande. En ytterligare aspekt är att mannen redan genom sitt trauma är ett offer, vilket problematiserar hela resonemanget. Därför kommer jag att hålla mina sinnen öppna för fakta som kan belysa och binda samman underliggande faktorer som kullkastar de traditionella uppfattningarna om att män slår och att kvinnor passivt får stryk. Istället hoppas jag att min studie ska komma till att behandla fakta som belyser mer komplicerade processer, där offer och förövare inte är

representationer som är huggna i sten, utifrån vilket kön de tillhör. Det skulle istället kunna vara så att dessa roller på olika plan växelvis skiftar och därför är det intressant att hålla ögonen öppna för fakta som kan bekräfta eller dementera det antagandet.

## 1.5 Studiens mål

Jag vill skaffa mig en överblick över forskning som behandlar hur våld odlas och sprids i familjer med militär anknytning. Detta gör jag genom att göra en meta-analys över studier som dels behandlar våld i militära hem och dels studier som forskar på konstruktioner av genus i den militära världen. På så vis har jag som ambition att undersöka hur konstruktioner av maskuliniteter och femininiteter hänger ihop med krig och hur dessa föreställningar påverkar det civila samhället.

## 1.6 Disposition

I detta stycke redogör jag för hur jag har lagt upp dispositionen för min forskning. I kapitel 1 framställer jag i följande ordning min problemformulering, relevansen för min undersökning, syftet, den alternativa uppfattningen och målet med studien.

I kapitel 2 redovisar jag mina frågeställningar och avgränsningar, för att i kapitel 3 redogöra för det teoretiska ramverket som jag förankrar mina hypoteser i.

Metoden för mitt arbete redovisar jag i kapitel 4, vilket även rymmer min förförståelse, redogörelse av mitt urval och en forskningsöversikt med redovisning av de metodologier som förekommer i urvalet.

Min analys som ryms i kapitel 5 är uppdelad i två avdelningar som börjar i stycke 5.1 med att behandla det positivistiska fältet av forskning på det partnerrelaterade våldet. I stycke 5.2 analyserar jag den konstruktivistiska forskningen på könsmaktsordning och militarism. Därefter redovisar jag analysens resultat i kapitel 6, för att avsluta med en självreflekterande slutdiskussion i kapitel 7. Efter litteraturförteckningen i kapitel 8, bifogar jag arbetets bilagor.



## 2 Frågeställningar

Utifrån syftet med denna uppsats, samt att jag undersöker både positivistisk med konstruktivistiskt forskning på ämnet, formulerar jag följande frågeställningar:

- Hur beskrivs våldet i den utvalda litteraturen?
- Hur förklaras våldet utifrån de båda metodologierna?
- Vilka orsakssamband (kausaliteter) presenteras i den undersökta litteraturen?
- Vilka lösningar föreslås i de båda disciplinerna och vilka skillnader mellan disciplinerna finns att finna i den undersökta litteraturen?
- Vilka kan orsakerna till de olika förklaringarna vara?

### 2.1 Avgränsningar

Jag avgränsar mig till att studera dels positivistisk forskning som undersöker våld inom hem som har militär anknytning och dels konstruktivistisk forskning som har fokus på konstruktioner av kön, makt och militarism. Eftersom det förekommer många olika benämningar av våld inom hemmet, avgränsar jag mig till att kalla det *partnerrelaterat våld*. I de fall som det av kontextuella nödvändigheter förekommer på engelska, väljer jag att kalla det *Intimate Partner Violence (IPV)*.

### 3 Teori

Min studie utgår från två hypoteser:

Den första hypotesen säger att krig inte enbart drabbar familjer som lever i de länder eller territorier där väpnad konflikt råder. Det drabbar även civilbefolkningen i de nationer som skickar iväg stridande trupper för att delta i militära missioner utanför det egna landets gränser. Genom att studera forskning på dysfunktionella militärfamiljer, söker jag empiri som kan styrka detta. Den andra hypotesen säger att militarism är beroende av genuskonstruktioner som går ut på att förknippa manlighet med maskuliniteter som är våldsamma och barbariska, samt att framställa kvinnan som vårdande och feminiserad.

Min teoretiska ansats är konstruktivistisk, vilket innebär att jag utgår från att kön och identiteter är sociala konstruktioner som definierar individen utifrån vad den gör och inte vad den av naturen i en essentiell mening är skapad att vara (Nealon & Searls Giroux 2003:137). Jag tar stöd av den feministiska teoribildningen, vilken menar att det finns en patriarkal könsmaktsordning som positionerar mannen i en överordnad ställning i relation till kvinnan (Gemzöe 2008:13). Jag söker för min första hypotes stöd i den forskning som Dr. Don M. Lagrone företagit sig vid sin studie av 792 barn och ungdomar vid ett militärläger i USA, där de bodde med sina familjer. Lagrone upptäckte då i de militära familjerna som han behandlade, att det i dessa fanns beteendestörningar som han kunde knyta till det rigida och autokratiska systemet som han menar att den militära organisationen vilar på (Lagrone 1978: 1040).

Professor Cynthia Cockburn som är genusvetare vid University of Warwick, definierar det manliga som auktoritärt och det kvinnliga som underordnat, samt att dessa föreställningar är i symbios med militarism och att dessa är beroende av varandra för att de ska kunna bestå. Utifrån min andra hypotes tar jag stöd i hennes teoretiska ramverk, för att i min forskning finna empiriska fakta som kan bekräfta det. Cockburns teori går ut på att krig inte kan existera utan den könsmaktsordningen som vi idag lever i. Hon menar att den patriarkala könsmaktsordningen kräver maskuliniteter som definierar mannen som våldsam och aggressiv. Dessa maskuliniteter kräver i sin tur en kompletterande femininitet och att dessa föreställningar är en förutsättning för krigets existens. Dessa könskonstruktioner söker sin fulländning i krig och militarism. (Cockburn, 2011: 46). Se bilaga 1.

## 4 Metod

Den metod som jag har valt för min forskning är meta-analys. Den går ut på att undersöka tidigare studier som behandlar partnerrelaterat våld och på forskning kring maskuliniteter och femininiteter inom det militära. Jag har dock börjat med att göra ostrukturerade observationer av de fyra kvinnorna som genom sina personliga erfarenheter har väckt mitt intresse för att våld i familjelivet skulle kunna hänga ihop med krig. Genom deras berättelser om sina upplevelser med män inom det militära, vilka vittnade om relationskonstellationer som i min uppfattning framstod som machiavellistiska i den mening att männen manipulerade kvinnorna för sina egna syften och behov och där kvinnorna antingen inte var medvetna om detta, eller möjligtvis lät sig manipuleras, kanske för att de själva hade någon sorts vinning av att låta sig domineras i sina nära relationer. Detta beskriver jag närmare i stycket som handlar om min förförståelse till denna forskning.

Denna studie har en kvalitativ design som är teoriprovande med ambitionen att vara förklarande (Esaiasson, et al, 2007:125ff). Den går ut på att pröva mina hypoteser som jag å ena sidan tar stöd igenom Cynthia Cockburns teoretiska ramverk och å andra sidan i de dysfunktioner som Don M. Lagrone i militära familjer och som han menar har sin orsak i den militära strukturen. Det gör jag genom att undersöka den oberoende variabeln *könsmaktsordning* och de beroende variablerna; *The Military Family Syndrome*, *IPV* och *militarism*. (se bilaga 1)

### 4.1 Min förförståelse

Som jag har beskrivit i inledningen väcktes min tanke att undersöka hur våld skapas och uttrycks i militära hem, efter att jag tagit del av fyra kvinnors erfarenheter av att ha varit gifta eller sambos med yrkesmilitärer. Män som de har barn med och som de alla uppger vara beroende av. Beroende därför att de tar emot underhåll då huvudansvaret för barnen ligger på kvinnorna, vilket är ett ekonomiskt beroende. Den biten fungerar i ett av fallen utan några komplikationer, medan det för en av de andra kvinnorna är en märklig historia. Hon uppger att hennes före detta man, tillika far till två av hennes barn alltid är försenad med att betala för underhållet av deras barn. Rutinerna är att det går cirka en vecka in i den nya månaden utan att kvinnan har fått några pengar, vilket tvingar henne till att ringa och be om dem. Enligt henne tvingas hon därefter åka hem till honom vilket är en resa på ett par mil i den ena

riktningen, eftersom de inte bor i samma stad. Detta får hon göra på tider som passar mannen och hon får pengarna i kontanter. Detta mönster har de haft sedan de separerade för ungefär ett decennium tillbaka. Hon säger att det känns som att ”stå med mössan i farstun” varje gång hon ska ta emot pengarna för underhållet av deras gemensamma barn. Det kan diskuteras huruvida detta är våld, men vad som i sammanhanget är relevant är det berör henne emotionellt i en negativ mening.

I det andra fallet där underhållsproceduren fungerar utan komplikationer är det snarare ett känslomässigt grepp som plågar kvinnan. Efter deras separation som är konsekvensen av ett mönster av otrohet från mannens sida, levde kvinnan ensam med deras gemensamma son i tolv år, innan hon vågade engagera sig i en ny kärlek. Den före detta mannen fortsatte efter deras separation att inleda och med sin notoriska otrohet förstöra det ena efter det andra förhållandet, vilket nogsamt följdes av min respondent och vilket hon uppger kändes som att gång på gång återuppleva traumat då hon själv blev bedragen. Det ska tilläggas att den största delen av den tid som de levde ihop, var mannen på mission i det forna Jugoslavien. Trots att det rev upp stora sår i hennes själ kunde hon inte förmå sig att känslomässigt befria sig från honom för att gå vidare i sitt liv. Samtidigt levde hon i en sorts förnekelse som i sin tur hindrade henne från att se att hon lät sig utnyttjas av den före detta mannen som sedan deras separation med hjälp av lögn och upprepade svek lät ansvaret för deras gemensamma barn ligga på hennes axlar. Till och med när hon inlett sitt första seriösa förhållande hoppades hon på att den före detta mannen skulle komma till hennes räddning, då deras son hunnit bli tonåring och blivit allt svårare att hantera. Trots att hon lade stor möda vid att förmå honom till att bistå henne, fann hon inget gehör hos honom. Att han säger ”de rätta orden”, men i sin praktiska handling gör tvärtemot vad han lovar, bidrog till att hon bröts ner till den grad att hon till slut försökte ta sitt liv i ett desperat rop på hjälp. Självordsförsöket föregicks av att kvinnan i flera veckor hade bett honom att låta deras son bo hos honom i några veckor, eftersom hon hade sökt hjälp för utmattningssyndrom och då även blivit diagnostiserad som deprimerad. Hon behövde helt enkelt avlastas efter att ensam i alla år ha dragit hela lasset själv. Istället för att bistå sin sons mamma, radade han under dessa veckor istället upp en hel arsenal av ursäkter och förevändningar som i stora drag handlade om att hans nya familj krävde sitt och att han både studerade och arbetade heltid samtidigt. Han har på senare år stadgat sig med en ny kvinna och skaffat ytterligare två barn, vilka fortfarande är i dagisåldern. Efter självordsförsöket har kvinnan fått vård och den före detta mannen har

under hennes behandlingstid haft sonen boendes hos sig, tagit tjänstledigt för att istället koncentrera sig på att ta det ansvaret som han tidigare inte varit delaktig i. Detta har dock den dramatiska tragiken till trots, inneburit att kvinnan har skaffat sig ett nytt förhållningssätt, inte bara mot den före detta mannen, utan även mot sig själv. Hon har fått hjälp med att identifiera vilka krafter och emotioner som har styrt henne till att låta sig domineras av en man som hon fysiskt lämnat för länge sen, men som genom hennes sinnen hela tiden har låtit vara närvarande på det sätt som jag har beskrivit.

Att få ta del av dessa erfarenheter väckte mitt intresse för vad som egentligen händer under de ytor som för den oinvigde initialt kan verka fläckfria. I samtal med kvinnorna och särskilt när jag ställde frågor om deras eget agerande gentemot sina tidigare män, gav de ett närmast bipolärt intryck, då de å ena sidan pratade om sina före detta män i konnotativa o nedsättande termer, samtidigt som de å andra sidan ville ”täcka upp” för männen i deras tillkortakommanden som pappor och män. Därför ville jag till en början göra en kvalitativ forskning som byggde på djupgående intervjuer av de fyra kvinnorna. Men det var två saker som fick mig att tänka om och den ena är att jag är för nära relaterad till två av kvinnorna och den andra; att jag under studiens gång har lärt mig att jag kan alldeles för lite om partnerrelaterat våld, för att jag skulle kunna producera frågor av sådan art att resultatet skulle bli tillfredsställande. Min förförståelse i denna typ av frågor är helt enkelt för liten och därför ändrade jag inte bara studiens forskningsdesign, utan även en del av syftet med min uppsats. Det blev uppenbart för mig att jag var tvungen att göra en studie på liknande studier för att skaffa mig den kunskapen som jag i kommande forskning behöver, då min ambition är att fortsätta studera den här typen av frågor och den problematik som de rymmer.

## 4.2 Urval

Utifrån detta började jag att samla in vetenskapliga studier som behandlade dels det partnerrelaterade våldet (IPV), för att upptäcka att det fanns massor av forskning från framförallt USA som dessutom fokuserade på detta fenomen i militära hem. Den sortens forskning är mest behandlad av forskare inom psykologi och psykiatri och är i huvudsak positivistisk. För att kunna knyta ihop den empirin med min teoretiska utgångspunkt, sökte jag därefter studier som riktade in sig på konstruktioner av maskuliniteter och femininiteter. Dessa fann jag i det genusvetenskapliga fältet och bygger på den forskartradition som vuxit fram ur den feministiska teoribildningen.

I denna studie undersöker jag och analyserar variabler som jag finner relevanta för att skapa en förståelse kring kausaliteter som kan knytas ihop kring den problematik som jag söker kunskap om. Dessa hämtar jag främst ur vetenskapliga artiklar och även ur annan litteratur som behandlar partnerrelaterat våld (IPV) och där någon av familjemedlemmarna är eller har varit militär. För att få ett så omfattande underlag som möjligt har jag sökt artiklar ur följande tidskrifter: *American Journal of Psychiatry*, *International Feminist Journal of Politics*, *Journal of Marriage and Family* och *Tidskrift för genusvetenskap*. Jag har även använt Google Scholar som ett övergripande sökverktyg. De nyckelord som jag har angett vid sökningar är; *domestic violence*, *military*, *family*, *intimate partner violence*, *masculinity*, *hypermasculinity*, *femininity*, *veteran*, *gender*, *child*, och *hegemony*. I nästa stycke gör jag en forskningsöversikt där jag redovisar mitt forskningsunderlag och vilka metodologier de representerar.

#### 4.3 Forskningsöversikt och metodologier i litteraturen

Initialt samlade jag in 35 vetenskapliga artiklar som jag utifrån relevans för ämnet extraherade till 21 stycken (Biricik 2011, Cockburn 2011, Connell 2008, Eduards 2011, Eran-Jona 2011, Fontes 2007, Frye, et al 2006, Haaland 2011, Hamel 2007, Hearn 2004, Higate, 2007, Johnson 2005, Johnson 2006, Lagrone 1978, Levin 2010, MacKenzie 2011, Murdoch & Nichol 1995, Rosen, et al 2003, Sion 2008, Teten, et al 2009, Williams, et al 2008) och de utgör urvalet för denna studie. Dessa artiklar har jag sorterat utifrån deras metodologier och ifall de har med könsaspekt eller inte. Se bilaga 2.

Av de studier jag granskat är åtta av artiklarna positivistiska i sin metodologi och är i huvudsak författade av forskare inom psykiatri och psykologi. Sex av de positivistiska studierna har ett genusperspektiv (Fontes 2007, Frye, et al 2006, Hamel 2007, Murdoch & Nichol 1995, Teten, et al 2009, Williams 2008), medan de två resterande saknar könsaspekter (Lagrone 1978, Rosen, et al). Det är även där jag hittar forskning som är kritisk till feministiska teorier (Fontes, 2007: 308) och även de som har perspektiv på kvinnor som förövare (Williams, et al. 2008:227ff). Resten av artiklarna är metodologiskt att betrakta som konstruktivistiska (Biricik 2011, Cockburn 2011, Connell 2008, Eduards 2011, Eran-Jona 2011, Haaland 2011, Hearn 2004, Higate 2007, Johnson 2005, Johnson 2006, Levin 2010, MacKenzie 2011, Sion 2008). Tonvikt är på genusvetenskaplig forskning när det handlar om forskning på kön, men eftersom det behandlar kön i kombination med militarism är det att

betrakta som freds-och konfliktvetenskap, vilken i sin tur innefattar sociologiska metodologier och antropologiska fältstudier av militärer på mission utomlands.

Den positivistiska forskning som representeras av de psykologiska och psykiatriska vetenskaperna, är mest bestående av kvantitativa enkätundersökningar (Frye, et al. 2006:1293ff, Murdock, et al. 1995:411), men är även inbäddade i kvalitativa metoder som bygger på semi-strukturerade djupintervjuer med de respondenter som ingår i studierna (Eran-Jonah, 2011:20).

Sammanfattningsvis sorterar jag mitt underlag under följande discipliner:

- Genusvetenskap
- Psykiatri - Psykologi
- Freds- och konfliktvetenskap - Krigsvetenskap
- Sociologi
- Antropologi - Etnografi

Flera av artiklarna är tvärvetenskapliga och går därför i olika omfattning in i varandras vetenskaper. De som kan anses vara mer homogena är de artiklarna som sorterar under psykiatri - psykologi.

För att utifrån mina teoretiska hypoteser kunna syntetisera mitt underlag har jag med utgångspunkt från den oberoende variabeln könsmaktsordning, valt att arbeta med de beroende variablerna; partnerrelaterat våld (IPV), militarism och The Military Family Syndrome (se bilaga 1). Dessa variabler har jag därefter delat upp i två kategorier som i analysen utgörs av kapitel 5.2 partnerrelaterat våld (IPV) och kapitel 5.3 Genus. Dessa två kategorier är uppdelade enligt sina respektive metodologiska tillhörigheter (5.2 positivistisk) och (5.3 konstruktivistisk).

## 5 Analys

Jag delar upp analysen enligt den fyrfältade matrisen (bilaga 3), vilken har hjälpt mig att sortera de vetenskapliga artiklarna i de kategorier som jag i det förra kapitlet redogjorde för. Utifrån den oberoende variabeln, *The Military Family Syndrome*, analyserar jag sedan det partnerrelaterade våldet och de variabler som täcks under det konceptet, vilka företrädesvis är positivistiska ur det metodologiska perspektivet. Det förekommer dock ett undantag och det är de två artiklarna som är skrivna av Michael. P. Johnson, Professor Emeritus i sociologi vid University of Michigan. Han skiljer sig från sina kolleger som jag i övrigt analyserar i det positivistiska benet, genom att hans teoretiska ansats är tydligt feministisk, även då han arbetar med de variabler som företrädesvis psykiatriker och forskare ur den positivistiska sidan forskar på. I det positivistiska fältet finns det mycket forskning som är uttalat kritisk mot feministiska idéer och jag analyserar en del av detta i styckena 5.2.2 och 5.2.3. Det andra benet av min analys som styckena i kapitel 5.3 sorterar under, utgörs i huvudsak av feministiska forskare som tar sin metodologiska ansats ur det konstruktivistiska perspektivet.

### 5.1 "The Military Family Syndrome"

Begreppet *The Military Family Syndrom* myntades av Dr. Don M. Lagrone, efter att han i två år arbetat med att bistå familjer som levde på en stor militärbas i Midwest för beteendestörningar som de sökte professionell hjälp för. Han upptäckte då att det fanns en familjeproblematik, vilken han i sin forskning kunde knyta till den militära strukturen som präglar livet på militärbaser. Han studerade under den tiden 792 fall där barn och vuxna ingick och kom fram till att de störningar som dessa fall uppvisade, var mer förekommande än i motsvarande forskning på människor i det civila samhället (Lagrone 1978: 1040). Av de 7 400 barnen, tillhörande de cirka 3 200 familjer som levde i militärbasen, sökte 12 procent hjälp för olika typer av beteendestörningar som de upplevde i sina familjer och Lagrone fann sju återkommande problem i de studerade fallen, vilka var; relationen mellan familjen och det militära, frånvarande fäder, rotlöshet, uppfostringsmetoder, syndabocksfenomenet (eng. scapegoating), relationsproblem mellan makar och motstånd till vård (1978: 1040).

För att förstå varför familjer inom det militära i högre utsträckning är drabbade av beteenderelaterade störningar, menar Lagrone att man måste ha en förståelse för att militärens hierarkiska organisation är strukturerad så, att den har ett närmast totalt inflytande på sin



personal och därmed också deras familjer. Ett sådant förfarande kallar han *total institution* (1978: 1040). Effektivitet är en nyckelfaktor i en sådan organisation och det är en förutsättning att rekryter, befäl och deras familjer är så medgörliga att de inte utgör hinder för den dagliga verksamheten. Skulle någon falla ur ramen sätts allt fokus på den felande individen tills den åter fogar sig i reglementet eller att personen är avlägsnad ur systemet, vilket kallas *mortification* (Lagrone 1978: 1041). Ett sådant system knyter soldaten (vilket oftast är mannen i familjen) närmare till sin arbetsgivare än till den egna familjen och i kombination med att mannen regelbundet skickas utomlands på missioner skapas det problem mellan makarna i familjen. Kvinnan blir i det läget lämnad för att ensam ta hand om hem och barn. Hemmet är i Lagrones studie beläget inom militärbasen och det skapar i sin tur en situation där rollerna för familjemedlemmarna blir förändrade. I de flesta fall axlar den hemmavarande kvinnan även pappans roll i hemmet, vilket får till följd att mannen kommer hem från sin mission för att märka att han inte längre har en självklar plats i hemmet. Då kvinnan i hans frånvaro fått sköta de husliga sysslorna, bistå sina barn känslomässigt och sköta all kommunikation med omgivande människor, har mannen förlorat sin tidigare funktion i hemmet. Följden av det blir att han känner sig utstött och överflödig när han kommer hem från fullgjord mission, vilket Lagrone argumenterar för skapar en frustration som i sin tur leder till att han söker sig bort från sin familj. Detta gör han genom att i hemlighet söka efter nya uppdrag så fort som möjligheten finns. På så vis kan han återupprätta den stukade bilden av sig själv som en duglig man. Lagrone definierar utifrån det en maktbalans mellan makarna som ändras till kvinnans fördel när mannen är borta, vilket av en del kvinnor förstärks inför de övriga familjemedlemmarna på olika sätt. Lagrone menar att han i sitt arbete med dessa familjer fann belägg för att den hemmavarande kvinnan får ett maktutrymme gentemot övriga familjemedlemmar, genom att hon ensam styr och kontrollerar vilken information som går fram till pappan. Hon kan således överdriva eller låta bli att berätta om incidenter som barnen varit inblandade i, vilket får den kausaliteten att hon därigenom styr hur familjemedlemmarna ska förhålla sig till varandra. I andra fall tar något av barnen på sig sin pappas roll, vilket också skapar stress inom familjen. (Lagrone 1978: 1041). Detta vill jag knyta till mina båda hypoteser då Lagrone redogör dels för hur den praktiska vardagen i militära familjer belyser och bekräftar de könsstereotyper som militarismen kräver och dels, att det även rymmer maktaspekter inom familj och även mellan familj och den militära myndigheten som familjen är underordnad.

I det militära kontraktet ingår även förflyttningar till andra militärbaser och det har också följder för det familjära livet som inte ges möjlighet till någon djupare förankring. De konsekvenser som Lagrone diskuterar är att det sociala umgänget blir ytligt, då hela familjen måste vara beredd på att flytta när militärmakten så bestämmer. Det blir följaktligen inte meningsfullt att fördjupa några relationer då de på förhand är bestämda att förbli flyktiga. För barnen betyder det att de ständigt måste bryta upp från sin gamla omgivning för att bli ”det nya barnet i klassen”, vilket formar deras identiteter utifrån hur de av sin omgivning blir sedda (Lagrone 1978: 1042)

Det auktoritära förhållningssättet som den militära strukturen vilar på, speglas i hur barn i de militära familjerna uppfostras. Lagrone (1978: 1042) fann olika nivåer på auktoritära uppfostringsmetoder där dessa var tydligast och mest förekommande bland de soldater som själva kom från en uppväxt med enväldiga uppfostringsmetoder. I dessa fall hade fäderna som regel lägre rang, var sämre utbildade och var utifrån sina egna bakgrunder med auktoritära uppväxter bekväma med den militäriska autokratin. I de värsta fallen tillämpades det jag tidigare nämnt som *mortification* på de egna barnen och det är enligt Lagrone förknippat med framtida problem att bli utsatt för den sortens behandling i unga år. Det fanns bland dessa fall de som uppgav att de förhåll sig demokratiskt till sina barn, men som i själva verket inte i levde upp till det.

*Scapegoating* är det femte problemet och enligt Lagrone (1978: 1042) så frekvent förekommande i den militära organisationen, att han beskriver det som störande. Lagrone menar att den militära strukturen kräver att konflikter hanteras via befäl som i sin tur har stor press på sig att hålla sina mannar fogliga och effektiva. Samtidigt som det i effektivitetsivern inte lämnas utrymme för konflikthantering är det inte tillåtet att konfrontera sina överordnade. Därför läggs i regel skulden på den underordnade individen som därmed får ta syndabockens roll. Det finns heller inget utrymme för ifrågasättande av den rigida struktur som den militära organisationen är uppbyggd kring och det menar Lagrone är orsaken till att *scapegoating* är så vanligt förekommande vid konflikthantering inom det militära.

När det gäller problem mellan makar har Lagrone en intressant iakttagelse som jag citerar:

The military husband and wife, like other couples, begin their married life with fond expectations. The husband is seen strong and independent, and the wife is often seen as weak and dependent. Women who marry men in the military find their machismo

appealing, but they are disappointed to find that their husbands are compliant, that they are tightly bound to the military and unsupportive of their needs (1978: 1042).

I detta citat uttolkar jag en problematik som jag kommer att behandla närmare i styckena som handlar om maskuliniteter och femininiteter. Lagrone problematiserar konstruktionen av kön och visar här att det finns en kausal koppling mellan föreställningar om kön och den maktordning som den militära strukturen rymmer. Min ambition är att i styckena som sorterar under kapitel 5.2 Genus, försöka knyta samman den aspekten med hur stereotypt tänkande kring kön och maktordning hänger samman med de dysfunktioner som Lagrone i sin forskning har belyst.

Det sjunde problemet som Lagrone beskriver är att det finns ett motstånd mot att söka och ta till sig professionell hjälp bland de studerade militärerna. Särskilt bland befälen är det en känslig fråga, eftersom de känner att deras auktoritet är i fara om det kommer i dager bland deras underordnade att de har familjära bekymmer. Även i fall där man inte är så resistent till behandling finns det omständigheter som att familjen mitt i behandlingen förflyttas till en annan bas, eller att fadern skickas på mission, med följderna att behandlingen avbryts eller störs. För att i någon mån förebygga detta föreslår Lagrone behandlingsmetoder som är mer intensiva och kortare i tid räknat. Han varnar även sina kollegor för att syndabocksfenomenet så starkt genomsyrar militärerna och deras familjer, att det finns risk för att de vårdsökande inte tar till sig av behandlingen, då de istället söker förklaringar på sina problem genom att projicera över dem på lämpliga syndabockar. Lagrone beskriver den militära miljön som en generellt paranoid atmosfär och att det ofta förekommer påtryckningar från systemet, vilket gör att psykoterapeuterna ofta betraktas i rollen som militärmaktens redskap. Att de vårdsökandes journaler även hålls öppna för befäl gör att det finns en återhållsamhet från de behandlades sida (Lagrone 1978: 1042).

Lagrone har följaktligen kommit fram till att 10 till 12 procent av USA:s barn och ungdomar lider av emotionella problem och är i behov av vård. Motsvarande siffra för barnen i den studerade militärbasen är 12 procent, vilket är att betrakta som lika i relation till USA:s övriga befolkning (Lagrone 1978: 1043). Studien visar dock att alkoholism är mer frekvent bland militärer och att de utsätter sina barn för övergrepp 5 gånger så mycket vid den jämförelsen (Lagrone 1978: 1043). Han föreslår att det tas fram fler kompletterande program än de som redan finns för behandling och undervisning av rasfrågor, övergrepp mot barn och alkohol-

och drogmissbruk. Han är dock pessimistisk för att det kan komma några stora förändringar till stånd, då hans erfarenhet av att konfrontera militära myndigheter med dessa frågor bemöts av motstånd och en defensiv attityd (1978: 1043). Det ska dock tas i beaktande att Lagrone gjorde den studie som ledde till begreppet *The Military Family Syndrome* för 33 år sedan och det ska bli intressant om jag i min meta-analys kan hitta fakta som talar för att forskning på dysfunktionaliteter inom militärfamiljer fortskrider.

I det här stycket har jag i grova penseldrag analyserat och redogjort för fenomenet *The Military Family Syndrome*. Jag gick inte in på något djup, utan förhöll mig på ett överblickande plan kring den problematik som berör drabbade familjer och den militära institutionen som hanterar detta. För att få en relevans och fördjupning till den forskning som Don M. Lagrone företog i sin studie från 1978, kommer jag i nästa stycke att gräva djupare in i själva våldet som finns representerat i den forskning som har fokus på hur militära familjer drabbas.

För att få en orientering i de begrepp som används i litteraturen, redovisar jag de verktyg som jag funnit i litteraturen och som så här långt har hjälpt mig att förstå och operationalisera själva våldet.

### 5.1.1 Partnerrelaterat våld (IPV)

Partnerrelaterat våld är den benämning som jag huvudsakligen använder för det engelska begreppet *IPV (Intimate Partner Violence)* och det utgör en beroende variabel i min analys. För att göra klagöra vad begreppet innefattar, tar jag hjälp av professor Emeritus Michael P. Johnson. Han har funnit de traditionella begreppen som *domestic violence* och liknande som otillräckliga i forskningen på det partnerrelaterade våldet, har han definierat fyra typer av våld som gör konceptet operationaliseringsbart (Johnson, 2005: 1126). Dessa fyra typer; intimterrorism, våldsamt motstånd, situationsbetingat våld mellan par och våldsamt ömsesidig kontroll, redogör jag närmare för i kapitel 5.2.2. Innan vi kommer så långt, gör jag i nästa stycke ett försök att utifrån det mest förekommande verktyget vid mätning av partnerrelaterat våld som heter *Conflict Tactics Scale (CTS)*, att få en uppfattning om hur man operationaliserar det partnerrelaterade våldet.

### 5.1.2 Conflict Tactic Scale (CTS)

Jag undersöker i detta stycke det partnerrelaterade våldet utifrån att förklara verktyget *Conflict Tactics Scale* (CTS) som används för att operationalisera partnerrelaterat våld. Genom att dela upp våldet i tre variabler; *minor violence*, *severe violence* och *life-threatening violence* och fråga respondenterna efter hur många gånger de har råkat ut för någon av de nämnda variablerna under antingen *det senaste året* eller *under sin livstid*, får man ut en distribution som definierar graden av våld. Så här ser kriterierna för de tre variablerna ut:

- *Minor violence:*
  - *Threw something at respondent*
  - *Pushed, grabbed, or shoved respondent*
  - *Slapped respondent*
- *Severe violence*
  - *Kicked, bit, or hit respondent with fist*
  - *Hit or tried to hit respondent with something*
  - *Beat respondent up*
  - *Choked respondent*
- *Life-threatening violence*
  - *Threatened respondent with a knife or gun*
  - *Used a knife or gun against respondent*
  - *Made respondent have sex without her consent (Murdoch, Nichol 1995:414)*

När respondenterna fyllt i enkäterna sorterar forskarna ut de par som inte har uppgett någon form av våld, vilket benämns *Nonviolent couples* (NV). Teten et al. uppger i sin studie att våld inte förekommer bland 44 procent av de studerade paren (2009: 118).

Rosen et al. som gjort sin studie på amerikanska militärfamiljer, utposterade i Alaska (Rosen et al.2003: 1051), använder partnerrelaterat våld som oberoende variabel (Rosen et al. 2003: 1052). De beroende variablerna har de delat upp i två kluster där det ena innefattar *Individuella attribut* och det andra fokuserar på *Gruppkaraktäristik*.

De individuella attributen är; civilstånd, depressionssymptom, negativ maskulinitet, alkoholproblem, barndomshistorik med inslag av fysiska och känslomässiga övergrepp och demografiska variabler som innefattar ras, rank och ålder (*Rosen et al. 2003:1054ff*).

Gruppkaraktäristik innefattar tre variabler som operationaliserar de aspekter som finns inom det militära kollektivet och dessa är; kamratstöd, negativt gruppsyck och partnerstöd. Sammanfattningsvis inkluderar dessa tre variabler hur miljön som respondenterna lever i, är beskaffad (*Rosen et al. 2003: 1055*) och vad de kommer fram till, är att män som har en problematisk uppväxt är den grupp som i kombination med alkoholproblem är orsak till de grövsta formerna av partnerrelaterat våld. Dessa personer beskrivs som enstöringar, vilka inte är särskilt påverkbara av den miljö som råder i deras kompani. Däremot har gruppsyck betydelse för de individer som har en mer oproblematiske uppväxt, vilket visar sig i att den mildare formen av våld *Minor Violence (MV)*, hänger ihop med en miljö där en jargong som är nedsättande mot kvinnor, pornografikonsumerande och där negativ maskulinitet är representerad. Dock ser man att graden av partnerrelaterat våld ökar då hypermaskulinitet är norm i gruppen och det redovisas även att afroamerikanska kvinnor i högre grad än kvinnor tillhörande andra etniciteter är offer för *Severe Violence (SV)*, vilket man tror beror på att afroamerikanska kvinnor är mer konfrontativa mot sina män än vad man kunnat se hos kvinnor av andra etniska tillhörigheter (*Rosen et al. 2003:1063ff*). Olika typer av maskuliniteter beskriver jag i stycke 5.2 och där redovisar jag begreppet *hypermaskulinitet*. I *Rosen et al (2003)* har man inget fokus på kvinnan som förövare, utan undersöker endast mäns våld mot kvinnor.

Istället hittar vi kvinnor som gör sig skyldiga till partnerrelaterat våld, i en studie som är gjord av Jessica R. Williams, Reem M. Ghandour och Joan E. Kub vid Johns Hopkins University. Denna studie redovisar andra siffror än den föregående och även förslag på nya sätt att tänka kring partnerrelaterat våld. Författarna menar att det fortfarande finns stora glipor i forskningen på partnerrelaterat våld och särskilt kring uppfattningar om kvinnor som förövare (*Williams et al. 2008: 245*). Studien bygger på innehållsanalys av 62 vetenskapliga artiklar som handlar om partnerrelaterat våld med kvinnor som förövare (*Williams et al. 2008: 229*).

Den mest frekvent förekommande metoden i de positivistiska studierna är *Conflict Tactics Scale (CTS)* och olika varianter som benämns är *Modified Tactics Scale (MCTS)*, *Revised Conflict Tactics Scale (RCTS)* och *Conflict Behaviors Scale (CBS)*. Dessa verktyg är i

grunden lika varandra, dock med vissa skillnader och modifieringar för att passa just det specifika fältet som varje studie undersöker. Att *CTS* är en vedertagen metod i forskningen kring våld i partnerrelaterat våld, bekräftas i att Världshälsoorganisationen (WHO) använder den i sin forskning av kvinnors utsatthet för partnerrelaterat våld över världens länder (Jansen 2009). Det är dock inte helt oproblematiskt att jämföra värden och variabler ur studier som använder sig av *CTS*, eller någon av de modifierade varianterna. Modifieringar av formulering på frågor till respondenterna och anpassning av tidsaspekter har vållat en del bekymmer för (Williams et al. 2008: 244), då detta har gjort det svårt att jämföra vissa variabler med andra. Ett problem är att studier där man använt sig av kortare tidsintervaller än andra har gett lägre värden. Ett anmärkningsvärt stort värde mellan det högsta (79 %) och det lägsta (4 %) *range*, gällande fysiskt våld förklaras med att de högsta värdena representerade en studie på respondenter som genomgick ett program mot sina aggressionsproblem. Höga värden (44,3 %) fann man även i en undersökning där respondentgruppen utgjordes av 171 afroamerikanska kvinnor med låg inkomst. När man exkluderat den undersökningen från de övriga studierna visade det sig att kvinnor som utövat fysiskt våld mot sin partner endast utgjordes av nio procent (Williams et al. 2008: 241). Därför har forskarna i den studien valt att skapa tre oberoende variabler, vilka delar upp kvinnorna i undersökningarna i följande grupper; Ungdomar (*Adolescents*), Högskola (*College*) och Vuxna (*Adults*) (Williams et al. 2008: 229ff). På så vis har de kommit fram till att kvinnors våld sjunker i takt med deras ålder och att den vanligaste formen av våld i dessa tre kategorier är *emotionellt våld* (2008: 243), vilket definieras genom; ett språkbruk som används i syfte att kontrollera, dominera, hota, nedsätta och/eller att psykologiskt skada varandra (2008: 242). I mitt urval är det endast i denna studie som man har valt att kalla variabeln för emotionellt våld, därför nämns inte det begreppet inte mer i min forskning. Jag uppfattar dock att den i betydelse ligger nära variabeln intimterrorism som jag behandlar i stycke 5.1.3.

I de fall där den ena parten är förövare och den andra offer *One-sided violent couples* (OSV) (Teten, et al. 2009: 112), var det 30 procent av paren som representerade den typen av våld. I denna kategori var det 56 procent av männen och 44 procent av kvinnorna som ägnade sig åt denna form av våld mot sin partner (Teten, et al. 2009: 118). Det blir en ganska jämn fördelning som visar på att kön inte skulle ha så stor betydelse som förväntat när det gäller OSV. Denna studie är gjord på en klinik för krigsveteraner i USA, vilka alla är män som är gifta eller sammanboende med kvinnor.

### 5.1.3 Intimterrorism och distributionen av våldet mellan könen

Jag vill hålla mig kvar i relationen mellan kön när jag nu undersöker intimterrorism, vilket är en typ av våld som Professor Emeritus Michael P. Johnson har konceptualiserat, genom att använda *Controlling Behaviors Scale (CBS)*, vilket är en modifierad version av CTS. Variabeln intimterrorism är relevant för min studie, eftersom den bidrar med en ytterligare dimension av partnerrelaterat våld. Enligt Johnson innebär intimterrorism att den ena individen i en parrelation är både våldsamt och kontrollerande av den andra partnern (Johnson 2006: 1003). Johnson definierar intimterrorism genom hot, ekonomisk kontroll, att rikta aggressioner och hot mot barnen eller familjens husdjur, isolering genom att få sin partner att ständigt känna sig påpassad, att vara emotionellt nedbrytande, genom att exempelvis jämföra sin partner med andra och även sexuell kontroll som att behöva ställa upp på sexuella handlingar trots känslor av obehag, (Johnson 2006: 1009). Johnson använder sig förutom intimterrorism av ytterligare tre variabler när han med CBS som analytiskt verktyg mäter partnerrelaterat våld. Dessa tre variabler kallar Johnson för; intimterrorism, våldsamt motstånd, situationsbetingat våld mellan par och våldsamt ömsesidig kontroll (Johnson, 2006: 1010). Utifrån hans kritik av forskning som menar att det finns en könssymmetri i distributionen av våld mellan par (Johnson, 2006: 1004), använder han i sin egen studie dessa fyra variabler för att komma fram till att män står för 67 procent av partnerrelaterat våld, medan 54 procent av kvinnorna i studien ängar sig åt det samma (Johnson, 2006: 1009).

När Johnson därefter undersöker distributionen av de fyra typerna av partnerrelaterat våld, är det endast i variabeln våldsamt ömsesidig kontroll som det är jämnt fördelat mellan makarna. Situationsbetingat våld mellan par är med knapp övervikt på männen också relativt jämnt, men i *Intimterrorism* och *Våldsamt motstånd* ser man ett närmast diametralt förhållande mellan de båda som vi kan se i tabellen som följer.



	Män	Fruar	N
Intimterrorism	97	3	97
Våldsamt motstånd	4	96	77
Situationsbetingat våld mellan par	56	44	146
Våldsamt ömsesidig kontroll	50	50	10

*Källa: (Johnson, 2006: 1010)*

Man får då ha i åtanke att Johnsons syfte är att belysa den könsasymmetri som han argumenterar och söker belägg för, genom att studera olikheter i resultaten mellan tre kluster av respondenter; enkätundersökning, domstolsunderlag och kvinnojoursunderlag (Johnson, 2006: 1011). I det ljuset ser vi att det föreligger skillnader i det uppmätta våldet, beroende på om forskningsunderlaget är hämtat från enkätundersökningar, domstolar eller från kvinnojourer.

	Enkätundersökning	Domstolsunderlag	Kvinnojours- underlag
Våldsamt ömsesidig kontroll	0	3	0
Intimterrorism	11	68	79
Våldsamt motstånd	0	0	2
Situationsbetingat våld mellan par	89	29	19

*Källa: (Johnson, 2006: 1011)*

För att konkretisera hur analytiska verktyg modifieras efter just den specifika forskningen som företas, tar jag en studie som Frye et al. (2006) har gjort en studie, vilken går ut på att beskriva distributionen av faktorer som är karakteristiska för intimterrorism och situationsbetingat våld mellan par, där de har undersökt 331 kvinnor i 11 nordamerikanska delstater som utsatts för våld av sin partner (2006: 1286). De utgår ifrån Johnsons typologi som använder sig av tre karakteristika för att mäta förekomsten av de båda typerna av våld; erfarenhet av kontrollerande beteenden, eskalering av fysiskt våld och skada (2006: 1299) De har till skillnad från Johnson (2006) fokus på sociodemografiska faktorer som; ålder, ras/etnicitet, utbildning, anställning och inkomst för respondenterna som alla är kvinnor. Det frågades även om deras mäns militära historik, ifall de hade barn tillsammans med dem, hur länge de hade levt tillsammans med dem och om deras män tidigare varit dömda för brott. Alla insamlade fakta byggde på kvinnornas svar (Frye et al. 2006: 1294ff). Jag går inte närmare in på deras analys, utan redovisar istället, att de med utgångspunkt från Johnsons forskning hittar två typer av intimterrorister; *low-controllers* och *high-controllers* (Frye et al. 2006: 1292). Detta förklarar att det är svårt att nå samma resultat, även då man använder sig av samma verktyg (CBS) för att mäta partnerrelaterat våld. Johnson redovisar även att det inom samma studie går att komma till olika resultat, beroende på vilket underlag man har valt för sin forskning.

Vad vi då kan konstatera, är att det föreligger stora svårigheter i att hitta samstämmiga konklusioner, då syfte tycks spela roll för vad forskarna väljer att lägga tyngd på och hur de utifrån det utformar sina studier.

Om vi förflyttar oss till det positivistiska lägret, hittar vi John Hamel som är psykolog med magisterexamen i social välfärd från U.C.L.A. I likhet med M.P. Johnson, menar Hamel (2007:4) att partnerrelaterat våld består i flera olika typer av våld och att hänsyn till detta måste tas. I likhet med den konstruktivistiska forskningen, säger Hamel att män inte dominerar och förtrycker kvinnor av skäl som är universalistiska eller av naturen givna. Han menar också att den patriarkala könsmaktsordningen är relevant i sammanhanget, men säger i samma mening att forskning som menar att den patriarkala samhällsstrukturen är orsak till förtryck är otillräcklig och att den ofta leder till otillbörliga behandlingsformer (2007:5).

Istället argumenterar han för att det inte är könet som är den avgörande faktorn vid partnerrelaterat våld, utan snarare distributionen av makt i familjen. Detta kallar han för den

relativa makten och den beror på vem av parterna som har den huvudsakliga kontrollen över familjens tillgångar och tar som exempel på att det i lesbiska relationer förekommer partnerrelaterat våld, där ju inga män är inblandade. Istället menar Hamel (2007:6) att den relativa makten mellan parterna, hänger ihop med den personliga situationen, snarare än att den är könsrelaterad. Som exempel för det, tar han upp följande faktorer där han i sin forskning hittar en jämn fördelning av distributionen av partnerrelaterat våld:

- Förföljelse av den andra partnern (stalking)
- Behov av kontroll, hämnd och att få uppmärksamhet av den andra partnern som motiv för att bli våldsam
- Stresstillstånd som är relaterat till låg inkomst och arbetslöshet
- Att vara yngre än trettio år gammal och vara sambo eller i en tillfällig relation
- Övergrepp i barndomen
- Våldsbejakande attityder
- Svartsjuka och att vara beroende av den andra partnern
- Borderline, antisociala och narcissistiska personlighetsstörningar
- Allmänt aggressiv personlighet
- Alkohol och- drogmissbruk (2007:7)

Hamel (2007:5) använder dessa faktorer, vilka han menar representerar en jämbördig distribution av det partnerrelaterade våldet, för att förtydliga att även då vi lever i patriarkala samhällen med strukturer som är relevanta i sammanhanget, ändå är otillräckliga. Detta leder ofta till att man tillämpar inadekvata behandlingar. Han för vidare en diskussion om att våra normer där män förväntas vara aggressiva, medan kvinnor skall vara avståndstagande gentemot våld, bidrar till uppfattningar som i stort pekar ut mannen som förövare och kvinnan som offer. Som kontrast till den perceptionen, menar Hamel att skillnader mellan könen är försumbar, eller rent av icke-existerande (Hamel, 2007:6).

Hamel är dock inne på den linje som säger att våra normer spelar roll och i det här sammanhanget är det normer om genus som han sätter tyngd på. Det går således att utläsa att han i sin diskussion argumenterar för att de sociala konstruktioner som maskuliniserar män och feminiserar kvinnor har betydelse för hur forskare ur den positivistiska disciplinen väljer att ta sin ansats. Detta uppfattar jag som en nyansering, eftersom Hamel är kritisk till den feministiska forskningens sätt att ta sig an frågor som handlar om partnerrelaterat våld. I den

kritiken ifrågasätter han att kvinnor skall ha en universell företrädesrätt till offerrollen, när kvinnor i likhet med män besitter egenskaper som fysisk styrka, uthållighet, mental tuffhet och motivationer som ger dem förmåga att arbeta som poliser, brandmän och exekutiva direktörer (Hamel 2007:14).

#### 5.1.4 Manliga offer för partnerrelaterat våld

I det här stycket använder jag mig av PhD. David L. Fontes forskning på män som fallit offer för kvinnliga förövare. Han doktorerade i klinisk psykologi vid California State University i Sacramento år 1998 och arbetar sedan 1990 på California Department of Social Services (CDSS) med personliga och arbetsrelaterade problem. I sitt arbete har han behandlat män som initialt blivit skickade till honom för att de haft så hög sjukfrånvaro att de blivit föremål för utredning av sina arbetsgivare. I ett fall som blev det som initierade honom till att forska kring partnerrelaterat våld mot män, behandlade han en man som uppgav att han blev fysiskt misshandlad av sin fru och att hon dessutom dagligen slog deras gemensamma barn i vad han uppgav var i raseri (Fontes 2007:303). Fontes utgick först ifrån att våldet mellan makarna var gemensamt (*mutual violence*) och frågade då mannen ifall han slagit tillbaka någon gång då hans fru attackerat honom eller om han också hade slagit barnen. Till svar fick han att en man aldrig ska slå på kvinnor och att den uppfattningen hade hindrat honom från att försvara sig mot fruns våld. Mannen berättade även att han vid tre tillfällen fått tillkalla polis och att poliserna först hade trott att mannen var förövare, för att när de förstod att han i själva verket var offret, inte tog honom på allvar i att han faktiskt hade blivit misshandlad. Det fick Fontes att börja fundera över hur han själv bemötte våldsoffer som han behandlade. Händelsen gjorde att han kom till insikt om att han inte ställde samma frågor till män som han gjorde till kvinnor när han intervjuade dem och att han själv var färgad av föreställningar om kvinnor som offer och män som förövare (Fontes 2007:304). Han har därefter ägnat sig åt att förstå den typen av våld och utifrån det arbetet, definierat tre hinder som motverkar hans arbete. Dessa är:

1. Män och patriarkat
2. Feminism
3. Könspolitik

Innan jag redogör för de tre hindren vill jag redovisa de fakta som Fontes argumenterar för och då vill han göra oss uppmärksamma på att det finns stora skillnader i den statistik som handlar om män som offer för partnerrelaterat våld, begånget av kvinnor, beroende på vilken sorts underlag man väljer att analysera. Han säger att om man studerar arkiv, får man fram att mellan 5 procent och 15 procent av männen blir slagna av sina kvinnor. Men om man tar sitt urval ifrån randomiserade enkätundersökningar som Fontes i sin forskning har gjort, blir resultaten att män och kvinnor misshandlar varandra i ungefär lika stor utsträckning och där 35 procent till 50 procent av männen uppger sig vara offer för partnerrelaterat våld i hemmet. I dessa undersökningar uppger endast 10 procent till 20 procent av de kvinnliga förövarna att de misshandlat sina män i självförsvaret, vilket Fontes säger är ett argument när man förklarar kvinnors våld mot män. Dock uppger kvinnor en högre frekvens av rapportering av svårare skador (41 procent), motsvarande 19 procent för männen som en följd av överfallen och det ska enligt Fontes (2007: 305) inte tolkas som att män i någon mån är förskonade mot större skador, orsakade av deras kvinnor.

Dessa siffror står i stor kontrast till den normaliserade bilden av offer och förövare för partnerrelaterat våld och därför är det intressant att analysera Fontes tre hinder. Så om vi börjar med att titta på det första hindret som handlar om män och patriarkala samhällsordningar, säger Fontes i ljuset av att 8 procent till 14 procent av kvinnor som blivit offer för partnerrelaterat våld, verkligen anmäler det. Det motsvarande värdet är endast 1 procent till 3 procent för männen, vilket är näst intill knappt någon som verkligen talar om att de blivit misshandlade av en kvinna. Fontes menar att det har sin förklaring i att något av det värsta man som man kan bli kallad för är *wimp*, vilket på svenska kan uttryckas som *mes* och som inte rimmar till de egenskaper som en "riktig man" förväntas ha. Att "ta det som en man" innebär att man håller sina trauman för sig själv. Kvinnor är mer än nio gånger mer benägna att anmäla ett övergrepp och fem gånger mer benägna att tala om det inträffade med någon som de känner tillit för, än män i samma situation. Detta menar Fontes är ett resultat av att vi lever under en patriarkal ordning som fostrar pojkar till att förtränga smärta och obehagliga känslor som nedstämdhet och rädsla. En man förväntas helt enkelt vara resistent mot våld och särskilt mot våld som en kvinna tillfogat honom. För en man är det ett stigma att bli misshandlad av någon som han i sin mentala föreställning är skyldig till att skydda och därför väljer mannen i den patriarkala världen att hålla sitt trauma för sig själv (2007: 306ff). Detta resonemang om den patriarkala samhällsordningen känns igen i den feministiska kritiken av

det patriarkala förtrycket mot kvinnor och i detta möter det positivistiska perspektivet det konstruktivistiska och säger väldigt mycket samma sak.

Det andra hindret som Fontes identifierar är feminism. Utifrån uppfattningen om att feminister ser den patriarkala könsmaktsordningen som roten till allt ont och som utgår ifrån mäns begär efter att kontrollera och utöva makt över kvinnor, förklarar han sin ståndpunkt och argumenterar för att det finns en problematik i att kvinnor positionerar sig som offer för det manliga förtrycket. Han menar då att i samma mening som män undertrycker och förtiger att de kan vara offer, kan kvinnor komma undan ansvar då de utövar våld mot män. Detta genom att deras våld kan förminska genom att kvinnors våld benämns som ”såpopera-lavetter” (*soap opera slaps*) när en kvinna misshandlat sin man (Fontes 2007: 308). Skulle en man i syfte att försvara sig ta tag i hennes handleder, har hon ganska säkert ett ”bevis” på att hon istället för mannen blivit misshandlad då det inte ska mycket till för att utveckla blåmärken där. Förutom det fysiska våldet kan en kvinna utnyttja vad han kallar *female privilege* och genom att hota, kränka och i sociala sammanhang tilltala sin man i förminskande och kränkande termer, skapa en kontroll och makt över honom. Kvinnan kan också hota med att skilja sig för att få ensam vårdnad över gemensamma barn och på så vis upprätthålla en maktstruktur som mannen måste underordna sig, då kvinnor enligt de könsnormer vi lever med har företrädesrätt till barnens omsorg vid en skilsmässa. Fontes (2007: 308ff) menar att det gör att mäns röster tystas då de faktiskt i likhet med kvinnor kan vara offret.

Det tredje hindret är den könspolitik som är förhärskande bland härbärgen och jourer för våldsoffer. Dessa är som regel inriktade på kvinnor som blivit misshandlade av sina män. Dessa institutioner är beroende av pengar från både myndigheter och donationer från andra håll. Här menar Fontes att det inte innebär några som helst svårigheter att få in medel för kvinnor som söker hjälp och skydd, men att det däremot är nästintill omöjligt att äska pengar åt liknande verksamheter som riktar sig till män. Den sortens politik, menar Fontes utgör ett stort hinder, inte bara mot att sådana härbärgen kan upprättas, utan även att det ger en signal om att detta problem inte existerar (2007:311ff).

Innan jag lämnar Fontes vill jag kort redogöra för de förslag som han redovisar för hur terapeuter bör bemöta män som söker hjälp för att ha fallit offer för partnerrelaterat våld. Eftersom han arbetar på individplan med dessa frågor redogör han väldigt detaljerat för detta och eftersom jag gör en meta-analys, sammanfattar jag endast det som jag finner mest

relevant för min studie vad gäller förslag på lösningar. Vad man bör tänka på i dessa frågor är känsligheten i dessa ärenden som även är stigmatiserande, då män inte anses kunna vara offer för kvinnors våld. Det gör att män i den situationen ofta tror att de är ensamma om att befinna sig i en sådan. Därför bör dessa män bemötas med empati och informeras om att de inte är ensamma om det. Fontes menar att män har lättare för att känna ilska i större utsträckning än andra emotioner och därför bör man gå bortom ilskan som mannen känner, för att istället tala om hans rädslor. Dessa kan vara att bli betraktad som en ”mes”, eller att polis och domstolar inte kommer att tro på honom när han lämnar sitt vittnesmål. Det kan till och med vara så illa att mannen är rädd för att hans partner blir dömd till fängelse då de båda har misshandlat varandra och av rädsla för att ingen av dem kan ta hand om de gemensamma barnen inte vågar vittna om att han blivit misshandlad. Därför bör män stärkas och uppmuntras till att prata om de känslor som väckts av misshandeln, men också av att kanske ha tagit del av ett färgat rättssystem som agerar utifrån de stereotypa föreställningar som tar för givet att kvinnor är offer för mäns våld (2007:313ff). Så här långt har jag gått in på den diskussion som råder gällande föreställningar om manligt och kvinnligt kön och hur det partnerrelaterade våldet knyts till dessa ur det positivistiska perspektivet. I nästa kapitel sätter vi på oss konstruktivistiska linser för att analysera hur dess förespråkare tar sig an konstruktioner av genus.

## 5.2 Genus

Jag analyserar i detta kapitel stycken litteratur som är konstruktivistisk. I huvudsak är det feministisk forskning som ger en historisk bakgrund till forskning på män, maskuliniteter, militära maskuliniteter och på femininiteter i det militära livet.

### 5.2.1 Forskning på maskuliniteter

I det här stycket fokuserar jag på den forskning som behandlar konstruktioner av maskuliniteter, vilket är ett förhållandevis ungt fält inom samhällsvetenskapen. Förutom att det i början av 1970-talet förekom en liten mansrörelse som fick igång en debatt om hur den manliga könsrollen skulle reformeras, är det inte förrän i mitten av åttiotalet som R.W. Connell, professor i pedagogik vid University of Sydney börjar forska på maskuliniteter utifrån empiriska data (Connell, 2008: 12). Connell diskuterar och avfärdar den generella uppfattningen om mannen som i sin fysiska konstitution är skapad för att vara så som en

”riktig man” skall vara. En uppfattning som bygger på socio-biologiska föreställningar om att mannen utifrån sin kropp i sin natur är mer aggressivt lagt och utifrån samma preferens inte kan ta hand och sköta om barn (Connell, 2008: 83ff).

Detta bekräftas av Jeff Hearn, professor i maskulinitet, kultur och samhälle vid Linköpings universitet som redogör för hur forskningen kring dessa frågor har utvecklats från att under 1960-talet antropologiska och psykologiska traditioner betraktas som en internaliserad maskulinitet, till att under 1980-talet innefatta även aspekter som könsorientering och kulturkänslighet. Därmed upptäckte man att det inte bara fanns en, utan flera typer av maskuliniteter som i sin tur består i en hierarkisk ordning, inte enbart gällande man mot kvinna där mannen är överordnat positionerad, utan även att det råder en hegemoni mellan de olika maskuliniteterna (Hearn 2010: 167ff). Begreppet hegemoni som den italienske marxisten Antonio Gramsci myntade då han på 1920-talet beskrev hur en klass utifrån sin ekonomiska position dominerar det övriga samhället (Hearn, 2004:54).

Hegemoni är att hänföra till kulturell dominans i samhället som helhet. Inom detta kulturella ramverk finns det särskilda genusrelationer byggda på dominans och underordning mellan olika grupper av män (Connell, 2008: 116).

Den dominans och underordning mellan män som Connell beskriver är främst den som vi finner i de västerländska samhällena och där den heterosexuelle mannen är överordnad den underordnade bögen. Den maktrelationen upprätthålls av olika praktiker som homosexuella män möter i sin vardag och de består i politisk och kulturell uteslutning, kulturell smutskastning, legalt våld (i USA kan man bli dömd till fängelse enligt sodomiförordningen), gatuvåld (inbegriper alltifrån hotelser till mord), ekonomisk diskriminering och personlig bojkott (Connell 2008: 116). I nästa stycke presenterar jag studier om maskuliniteter i det militära.

### **5.2.2 Militära maskuliniteter**

Det är dock inte bara i västerländska kulturer som man upprätthåller denna diskriminerande hegemoni som underordnar oönskade maskuliniteter gentemot vad som anses vara den rätta. Om vi får en stund beger oss till Turkiet, hittar vi en än mer utstuderad praktik som går ut på att skilja ut framförallt homosexuella, men även andra avvikande maskuliniteter vid mönstring till den allmänna värnplikten. Alp Biricik, doktorand i Genusvetenskap vid



Linköpings Universitet har i sin forskning intervjuat homosexuella män om deras erfarenheter vid sin militära mönstring. Enligt Biricik (2011) är den turkiska värnplikten ett verktyg som i sin praktiska funktion ser till att turkiska män håller sig inom ramarna för vad som anses vara anständigt för en turkisk man. Att inte ha gjort militär tjänstgöring innebär dels enligt turkisk lag att man inte får resa utomlands och dels att en pappa inte skulle få sin dotter att gifta sig med en man som inte lever upp till den maskulina norm som anses vara den rätta (Biricik, 2011: 113). En maskulin norm som är sprungen ur militarism, vilken i sin praktiska funktion genomsyrar det turkiska samhället i dess vardag. En föreställning som blir förståelig av att den turkiska militären anses vara den renaste symbolen för nationell identitet (Biricik, 2011:115). Det visar på vilken betydelse föreställningen om en hur en ”riktig man” skall vara i det turkiska samhället, samtidigt som det även skvallrar om att det är den maskulina kraften som landet skall beskyddas med. Den turkiska militären är inte bara beskyddare av nationen, utan även den myndighet som har till uppgift att se till att enbart män med en proper maskulinitet gör värnplikten. Alltså finns det rutiner som ser till att män som inte representerar en sådan maskulinitet, stoppas vid mönstringen. De som inte räknas till att vara ”riktiga män”, utan istället representerar en ”förvrängd maskulinitet” (Biricik, 2011: 118) är den homosexuelle mannen, vilken inte får göra lumpen då homosexualitet klassas som en ”psyko-sexuell störning”. (Biricik, 2011: 116). För att återknyta till den diskriminering som jag inledde stycket med, beskriver jag här hur den tar sin praktiska form när det ska avgöras huruvida mönstrande män är homosexuella eller inte. Alla mönstrande unga män genomgår standardiserade tester av militärens medicinska personal. För de som antingen själva uppger att de är homosexuella eller som visar tecken på att ha en avvikande sexualitet, blir det därefter återkommande konsultationer med psykiatriker som kan uppgå till upp till tolv gånger inom loppet av en månad (Biricik, 2011: 117). Det görs även ett fysiskt test i syfte att säkerställa den mönstrades sexuella läggning, vilket görs genom att en läkare stoppar upp ett finger i den mönstrandens rektum. Därvid ombeds han att spänna sin ringmuskel för att läkaren därigenom ska kunna avgöra om det förekommer någon slapphet där. Det finns en utbredd uppfattning som säger att den som upprepade gånger ägnar sig åt analsex, får en slapp ringmuskel och det är anledningen till att militärmakten i det agerandet också objektifierar individen genom den förödmjukelse som följer i vad Biricik (2011: 118) beskriver som ett penetrerande övergrepp av en militariserad statsideologi.

Som kontrast till det turkiska militärväsendet och dess konstruktion av en ”proper maskulinitet”, står den studie som Torunn Laugen Haaland (2011) har gjort på kvinnor och män i den norska militären. Laugen Haaland är doktor i statsvetenskap vid universitetet i Oslo och undervisar även för det norska försvarets högskola i freds- och konfliktvetenskap. Hon undersöker attityder mot kvinnor i den norska armén under missioner som företagits i Somalia, före detta Jugoslavien och Afghanistan (Laugen Haaland 2011:92). Genom att studera så kallade ”memory books”, vilka kan beskrivas som dagboksanteckningar gjorda av soldaterna själva, har hon funnit fakta som står i kontrast mot att Norge är ett land som i likhet med övriga länder i Norden, står för vad man definierar som mjukare värden. Laugen Haaland (2011:101) problematiserar den idealiserade uppfattningen av Norge som ett fredsälskande land. I konflikt med den perceptionen finner hon en maskulinitet som ofta består i kvinnohat, rasism och homofobi (2011:107). Hon utvecklar detta genom att undersöka dels amerikanska och dels brittiska kriterier för vad som utgör idealtypen för en soldat i deras respektive arméer och jämför dessa egenskaper med egenskaper som i den norska armén värderas högt. För soldater i US Navy är det viktigt att de har egenskaper som; fysisk tuffhet, uthållighet för umbäranden och prövningar, aggressivitet, en robust heterosexualitet, en känslolös logik och vägran att klaga. I brittiska förband skall soldaterna representera; uthållighet, stoiskhet, vara sexuellt atletiska, aggressiva och lojala mot sina mannar (2011:103).<sup>1</sup>

Aggressivitet anses inte vara en god egenskap för en norsk soldat. Istället varnar man i Norge för så kallade ”Rambo-tendenser”, vilket motsägs av innehållet i de så kallade ”memory books” som Laugen Haaland (2011:104) har analyserat. Laugen Haaland knyter ihop dessa stereotypa idealtyper som trots vissa skillnader i vad som definierar en amerikansk, brittisk eller norsk soldat, i sin praktiska funktion manifesteras i att soldaterna bemöter den lokalbefolkning på sätt som inte riktigt stämmer överens med den bild som man vill förmedla. Laugen Haaland (2011:98) beskriver utifrån sitt material hur prostitution och hårt festande med stora alkoholintag, utgör en stor del av en soldats vardag vid tjänstgöring i andra länder. Sexuell exploatering av lokalbefolkningens kvinnor bekräftas av det stora antalet soldater som

---

<sup>1</sup> Går vi tillbaka i tiden, hittar Joane Nagel som är professor i sociologi vid The University of Kansas i sin explorativa forskning på nationsbygge och maskulinitet en historisk förklaring till hur dessa definitioner har kommit till. Hon går då tillbaka till sent 1800-tal och tidigt 1900-tal. Då bildades det i USA krigsbejakande sällskap som införlivade vad Nagel (1998:245) kallar US and European Male Codes of Honour, i syfte att sätta tyngd på en normativ maskulinitet. Dessa koder är; viljekraft, heder, mod, disciplin, tävlingsinriktning, tyst styrka, stoiskhet, kallsinnighet, uthållighet, äventyrslystnad, självständighet, sexuell virilitet som är återhållsam och värdighet. Dessa var underordnade idealen; frihet, jämlikhet och broderskap.

fått behandling mot veneriska sjukdomar. Sexuell exploatering behandlas i litteraturen och därför undersöker jag vad Paul Higate, doktor i sociologi vid Bristol University har kommit fram till i detta ämne. I sin fältforskning på de konfliktdrabbade länderna Sierra Leone och Demokratiska Republiken Kongo, redovisar han att sexuell exploatering, begången av fredsbevarande styrkor är ett stort problem som har pågått i många år. Denna form av sexuell exploatering, begången av FN:s trupper, är ett element i det teoretiska ramverket *Critical Studies on Men (CSM)*, i konceptet militära maskuliniteter (Higate, 2007:101ff). För att vi ska förstå vad begreppet betyder, vill jag först redogöra för *CSM* och då måste jag ta hjälp av Jeff Hearn's forskning som jag har presenterat i stycke 5.3.1. Maskulin hegemoni (Hearn 2004:50) Han presenterar *CSM* som ett koncept, vilket skiljer sig ifrån *Men's Studies* på så vis att *CSM* tar ansats ur ett profeministiskt perspektiv och att *Men's Studies* är starkt begränsande och i sin värsta form antifeministisk (Hearn 2004:50). Till skillnad från *Men's Studies* har *CSM* fokus på att utifrån feministisk teori, problematisera och förklara maskuliniteter och dess hegemonier (Hearn 2004:49). För att få ett sammanhang i detta måste man veta att *CSM* består av tre dimensioner eller element som definierar patriarkal makt. Hearn beskriver dessa så här;

- förmågan att dominera andra genom att antingen belöna eller bestraffa
- faktumet att vissa folk eller människor aldrig når en beslutsfattande nivå
- att människors ”verkliga” intressen är förvrängda och färgade av ideologiska betingningar (Hearn 2004:52).

Detta hjälper oss att förstå Paul Higates (2007) forskning som handlar om fredsbevarande styrkor och maskuliniteter som dessa rymmer och sexuell exploatering av lokalbefolkning. Higate förklarar i sin explanatoriska studie hur detta hänger ihop med militära maskuliniteter och att detta fenomen är betraktat som ett element inom ramverket för *CSM* och där han använder militära maskuliniteter som en förklarande variabel (Higate 2007:101).

Higate (2007:102) beskriver militära maskuliniteter som ett kluster av genusidentiteter, vilka konstituerar mäns sociala praktiker ifråga om sexuell exploatering och mord. För att utveckla detta sätter han dessa maskuliniteter i samband med intersektionaliteten mellan genus, politik och makt, där han förklarar att dessa tre dimensioner beskriver de asymmetriska relationerna mellan maskuliniserade och stridstränade FN-soldater, och den utsatta och feminiserade lokalbefolkningen som i ett socioekonomiskt perspektiv står i en underordnad position

(Higate 2007:101). Jag tolkar utifrån Hearn's beskrivning av vad som konstituerar en militär maskulinitet att dessa soldater ur fredsbevarande styrkor i sin praktiska funktion är överordnade befolkningarna de är satta till att skydda. Läger man där till att om man som soldat i sitt medvetande är menad att vara en sexuell atlet, i kombination med de andra kriterierna som alla uttrycker någon form av överlägsenhet, är insikten om att den enskilde soldaten i sitt medvetande betraktar lokalbefolkningen som rov inte särskilt främmande.

I det här resonemanget vill jag gärna ta in Cynthia Cockburn som jag även tog hjälp av i min teoridel. Hon menar att patriarkal maskulinitet i samband med militär träning är en grundorsak till krig och att det har sin förklaring i att våld är en erotiserad maskulin fantasi. Det kallar hon *the Continuum of Militarization and War* och argumenterar för; att den feministiska uppfattningen därigenom är, att den patriarkala könsmaktsordningen är en grundorsak till militarism och krig. Cockburn exemplifierar detta genom studier som är gjorda på Kennedy-administrationens och som undersöker deras sätt att förbereda amerikanerna på det kommande kriget mot Vietnam. Hon har även studerat analyser av filmer och noveller som syftar till att återupprätta den maskulina stoltheten efter amerikanernas förlust i samma krig (Cockburn, 2011:42). Det är alltså av vikt för en nation som syftar till att föra krig, att det genom den patriarkala könsmaktsordningen skapar och återskapar en erotiserad föreställning om maskulinitet som rymmer "de rätta" manligheterna och med dem en passande femininitet.

### 5.2.3 Femininiteter inom det militära

Israel är ett land som utmärker sig genom att vara den enda existerande demokratin där obligatorisk värnplikt är juridiskt förpliktigande för både män och kvinnor (Eran-Jona 2011:20). Genom att landet har en tradition av kvinnliga soldater som sägs ha tjänstgjort i paramilitära trupper vid bildandet av nationen Israel år 1948, lever också en falsk myt om kvinnligt deltagande vid väpnad strid (Goldstein 2006:86). Denna myt slås det hål på då kvinnor, såväl då som nu evakueras vid skarpt läge och exkluderas från att delta i "riktiga slag" (Goldstein 2006:86). Man kan i det ljuset fundera över varför man har en obligatorisk tjänstgöringsplikt för kvinnor om de inte anses vara dugliga till vad soldater tränas till, vilket ju är att döda i väpnad strid.

För att få en uppfattning om det, tar jag hjälp av Dr. Meytal Eran-Jona som är forskare vid Tel Aviv University och Behavioral Sciences Center i Israel. Hon säger att man betraktar "folkets

armé” som upphöjd i relation till andra arbeten. Det betraktas inte som enbart ett jobb, utan även som ett nationalideologiskt och högt värderat kall som gäller både kvinnor och män. Detta har sin förklaring i att Israel i sin nationalideologiska föreställning har en uppfattning om att jämställdhet skall råda, vilken är förankrad i resten av det israelisk-judiska samhället (2011:22). Detta kopplar jag till Goldsteins beskrivning av staten Israels historia sen landet bildades efter andra världskriget i början av detta stycke. Jag går inte djupare in på det, utan tittar istället på det som Eran-Jona (2011) belyser och där hon har låtit 965 partners till militärer inom den israeliska folkarmén genomgå en enkätundersökning i syfte att undersöka hur jämställt det verkligen är mellan kvinnor och män som är knutna till den israeliska folkarmén (Eran-Jona 2011:20). Till det har hon gjort semi-strukturella intervjuer med 20 officerare och 20 fruar till officerare (Eran-Jona 2011:23). Hon har kommit fram till är att det är män som stannar kvar inom militären, medan kvinnorna antingen säger upp den militära karriären efterhand som de etablerar sina familjer. Detta visar sig i att endast 22 procent av makar till kvinnliga militärer anser sig ha det primära ansvaret för barnen i familjen (Eran-Jona 2011:27). Detta är en väsentlig skillnad gentemot fruarna till militära män, där hela 91 procent uppger att de är primärt ansvariga för barnen (Eran-Jona 2011:26). Det resultatet matchar vad Eran-Jona (2011:32) definierar som ”idealfrun” och som hon menar är en konstruktion som är skapad av militären. Hon hittar dock i sin analys indikatorer på att det finns ett ökande motstånd till att leva upp till den militära idealtypen bland militärfruarna.

Vi behåller fokus på feminiteter inom den israeliska armén genom Dr. Dana S. Levin (2010) som är assisterande professor vid University of Windsor i Kanada. Levin har gjort semi-strukturerade intervjuer på 23 kvinnor som vid tidpunkten för forskningen var anställda inom militärmakten. Utifrån tre teman; *gender performance*, *sexual harassment* och *dating and heteronormativity in the army*. Jag fokuserar på *gender performance* och *sexual harassment* och noterar att kvinnors och mäns medverkan i det militära inte vilar på samma tyngd och allvar. En av Levins respondenter uppger att hon tycker att det är märkligt att manliga militärer inte får ha örhängen, smycken eller långt hår, medan tjejerna i armén får gå särskilda kurser i hur man sminkar sig i enlighet med vad som anses passande för en israelisk kvinna (Levin 2010:11). Hon uppger också att männens uniformer skiljer sig från kvinnornas genom att det finns fler fickor på männens och att de ser bekvämare ut än kvinnornas. Även faktumet att männen måste bära kängor, medan kvinnorna tillåts ha vilka skor de vill, bekräftar hennes

uppfattning om att man inte tar kvinnornas medverkan på samma allvar som med männen (Levin 2010:12).

En annan respondent vittnar om att det finns två sätt att framställa sig själv om man som kvinna har ambitioner för en fortsatt karriär inom det militära. Det är antingen att göra sig mer ”dykish” eller ”girly” (min översättning på dessa begrepp är ”flatig” och ”flickig”, vilka jag använder i resten av studien), vilket är att välja mellan att försöka bli som en av grabbarna, eller att genom sin femininitet söka manlig uppmärksamhet och bli populär bland dem. Detta är dock inte utan att det för med sig effekter av det motsatta slaget, för den ”flickiga” typen riskerar att uppfattas som svag, feminin och betraktad som en sexuell attraktion bland männen och därigenom riskera att även få mer eller mindre oönskad uppvaktning. I värsta fall kan hon bli diskriminerad eller trakasserad, men paradoxalt nog får hon i de flesta fallen ett högt anseende. De kvinnor inom armén som framställer sig som mer ”flatiga” får inte så högt anseende och inte den sexuella uppmärksamheten från männen som de mer flickiga kvinnorna får. Levin hittade i sin analys även en tredje typ av kvinnor i det militära som är att uppfatta som feminina och svaga, men asexuella (2010:13). Denna tredje typ av kvinnor säger Levins studie inte mer om, vilket jag hade önskat, eftersom det vore intressant att veta hur de upplever sin situation. En sak som i sammanhanget bör nämnas är att 48 procent av kvinnorna i Levins studie uppger att de blivit sexuellt trakasserade. Vi går därför tillbaka till kvinnorna som förstärker sin femininitet och konstaterar att en accentuerad feminisering som anspelar på sex, kan få negativa följder för kvinnan. Trots det råder uppfattningen om att feminin skönhet ändå är en nyckelfaktor för kvinnor med ambitioner att arbeta på tyngre poster inom militären. Det som talar för det, är vittnesmålen om att det bara förekommer vackra kvinnor på de mer prestigefyllda platserna (2010:14). Vad eller vem som definieras som vacker klargörs dock inte i Levins studie, men följande citat ger oss en hänvisning till vad som utgör idealet och även vad kvinnans funktion i den israeliska militärmakten är.

Today's Israeli female soldiers are trim girls, clothed in uniforms which bring out their youthful femininity. These women serve as “sister-figure” or “mother-figure” in a unit. Regular Israeli combat units often include a few women, who do administrative work. These assignments are “highly sought after” by women. But as soon as actual combat looms, the women are immediately evacuated from the unit (Goldstein 2006:86).

För att bekräfta dessa uppgifter tar jag hjälp av Maud Eduards, professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet. Hon forskar i sin studie ”Making Gender, (Re)Making the Nation” (2011), på liknande frågor som Levin, fast inom den svenska armén. Hon uppger att den svenska försvarsmakten ser sig själv som en könsneutral organisation, vilken har en jämställdhetsplan. Planen tjänar som ett verktyg med syfte att hantera underliggande maktrelationer. Detta verktyg har dock inte någon egentlig funktion då Eduards (2011:78) argumenterar för att genusfrågor trivialiseras. Som exempel på sexuella trakasserier tar Eduards upp en NATO-ledd svensk Kosovo-styrka där 40 kvinnor deltog och där åtta kvinnor anmälde sina manliga kollegor för sexuella trakasserier. Av dessa åtta fall, gick endast ett till domstol, där kvinnan förlorade målet och det istället konstaterades att hon hade haft samarbetsvårigheter med sina kolleger. En intressant aspekt som Eduards (2011:83) tar upp är att det svenska försvaret förklarade sina mannars olämpliga beteende som osvenskt. Skulden lades istället på att dessa män varit utomlands på mission vid flera tillfällen och därigenom influerats av olämpliga beteenden som inte hör hemma i svensk, manlig sexualitet.

Vi stannar upp litet till i det forna Jugoslavien, när vi nu behandlar femininiteter i fredsbevarande styrkor, eftersom jag har hittat en studie som Liora Sion (2008) har gjort på holländska kvinnor, vilka har tjänstgjort i det området. Hon har doktorerat i sociologi vid Amsterdam University och är verksam vid Northwestern University i Evanstone, Illinois. Sion argumenterar för att fredsbevarande missioner av soldaterna uppfattas som feminint och att detta utmanar deras maskulina identitet som är laddad med kamplust. Sion menar att det är en orsak till att kvinnor inte välkomnas till militära missioner. Dessutom anses kvinnorna äventyra uppdragets prestige genom sitt deltagande i dessa (Sion 2008:562). Detta är intressant ur perspektivet att holländare är kända för sin pacifistiska hållning och begränsade tillit gentemot militära institutioner (Sion 2008:565). Holländarnas självbild som militär nation är att deras styrkor inte har en dödlig funktion, utan snarare håller sig med en image som mer representerar antihjältens. Det i sin tur gör att holländarna betraktar sin militärmakt som icke-maskulin (Sion 2008:565). Enligt samma paradoxala princip hittar vi dock samma mönster som går igen i de andra militärmakterna som jag hittills har undersökt och det är att det även i de holländska trupperna tränas och förbereds för dödlig strid. Ändå råder en uppfattning bland de holländska soldaterna, att det inte händer något på de fredsbevarande missionerna och därför kan även en kvinna delta i den sortens uppdrag (Sion 2008:566). Vi hittar alltså en hel del kontradiktioner i synen på maskulint, feminint i relation till militarism

och det bekräftar ytterligare föreställningen om att det maskulina är synonymt med våld och aggressivitet. Det bekräftar även att det som inte är farligt också anses vara feminint laddat.

Ett mönster som går igen är de stereotypa femininiteter som vi lärde känna i Levins definitioner, ”flickig” och ”flatig” gällande de vanligaste feminina representationerna i den israeliska militären. I de djupintervjuer som Sion gjort med 70 respondenter, varav 16 var kvinnor bekräftar hon att de två stereotyperna är de vanligaste även i de holländska styrkorna. Dessa ingick i en infanteritrupp som kallades ”Bulldog” och en artilleritrupp med namnet ”Grizzly”, där Sion (2008:564) i sitt fältarbete även gjorde en deltagande observation från hösten 1999 till sommaren 2000. Om vi återgår till intervjuerna så framgår det av dessa att kvinnorna i de holländska trupperna lever upp till den traditionella bilden av kvinnor som antingen flickiga eller flatiga. De flatiga kvinnorna hade valt en strategi som gick ut på att undertrycka sin sexualitet och femininitet i syfte att passa in bland grabbarna i sin pluton. Det innebar att de fick ägna sig åt *male-bonding*, vilket innebar att de deltog i killarnas samtal om sexuella fantasier och äventyr och de fick även förse grabbarna med porrtidningar (Sion 2008:569). Den flickiga gruppen valde den motsatta strategin för att finna acceptans hos mannarna. En av dessa vittnade om att hon levde ut sin feminina sida så till den grad att hon omtalades som vild. Hon flörtade flitigt med sina manliga kollegor, samtidigt som hon framställde sig som ung, söt och oerfaren. Hon flörtade även med sin befälhavare, samtidigt som hon klagade över hans sätt att tala till henne och hon tycktes inte förstå att hennes omgivning betraktade henne som en liten flicka i en godisaffär med alltför många godsaker att välja bland (Sion 2008:571). Sion drar slutsatsen att ingen av dessa båda typer lyckades bli accepterade fullt ut bland sina manliga kollegor, då de som trängde bort sin kvinnliga del av personligheten visserligen deltog i grabbarnas jargong, men på grabbarnas villkor. Den av de flickiga kvinnorna som utmärkte sig mest skapade genom sin explicita femininitet visserligen makt och acceptans i truppen, men förlorade samtidigt sin respekt och blev istället föremål för skvaller bland sina kolleger (Sion 2008:572).

Som en kontrast till de stereotypa femininiteter som jag hittills har behandlat, rundar jag nu av min analys med Megan MacKenzies studie på kvinnosoldater i Sierra Leone. MacKenzie är föreläsare i politisk vetenskap och internationella relationer vid University of Victoria i Nya Zeeland och har doktorerat vid University of Alberta i Canada år 2008. Hon intervjuade 12 kvinnor som deltagit i inbördeskriget som rasat i Sierra Leone i elva år (MacKenzie 2001:75) och ställde frågan om vad som var deras mest signifikanta upplevelse. Kvinnorna som var



omkring tjugoårsåldern, svarade att de hade deltagit i följande grymheter; krigat med och mot regeringsstödda trupper, lemlästat och amputerat civila människor, tjänstgjort i specialstyrkor, spionerat, agerat livvakter, burit ammunition, sökt efter och lagat mat och tvingats utföra sexuella tjänster åt andra soldater.

De uppgav även att det värsta att uppleva var; kritiska hälsotillstånd, sanitära problem, barn som separerats från sina familjer, sexuella övergrepp i både läger och i bushen, utsäglig hunger och svält, urskillningslöst lemlästade och dödade av barn, män och kvinnor, summariska avrättningar som utfärdades utan anledning, kraftigt drogmissbruk, kannibalism i syfte att göra sig starkare och mördandet av kvinnor för att göra amulett av deras organ och hud (MacKenzie 2011:70ff). En av respondenterna pratade även om vilka komplikationer hon hade att leva med efter sina upplevelser under kriget och där drar jag en koppling till de problem som Don M. Lagrone fann när han i sin forskning definierade begreppet *the Military Family Syndrome*. Den före detta kvinnliga soldaten i Sierra Leone uppgav hur som helst att hon led av; mentala hälsoproblem, depression, partnerseparation, arbetslöshet och få möjligheter till försörjning, relationsstörningar och spänningar i sitt äktenskap. Hon vittnar om att hennes erfarenheter i kriget är orsak till att hennes person präglats så att hon idag lider av att vara i ett mentalt tillstånd som påverkar hennes nära relationer till det negativa (MacKenzie 2011:74).

## 6 Resultat

Här sammanfattar jag vad min analys har behandlat och redovisar resultatet, utifrån mina frågeställningar och hypoteser. Då jag har undersökt positivistiska och konstruktivistiska studier, har jag fokus på vad som skiljer dessa åt och även vilka likheter som möjligtvis finns att finna. Så om vi börjar med hur våldet beskrivs, är det i det positivistiska fältet mer fokus på behandling av individen, medan konstruktivisterna främst undersöker samhällsstrukturer och föreställningar om kön. Positivisterna arbetar i större utsträckning med kvantitativa undersökningar och använder sig främst av verktyget Conflict Tactics Scale (CTS) när de mäter det partnerrelaterade våldet. I det konstruktivistiska fältet försöker man i större utsträckning finna lösningar på våldet genom att dekonstruera de maskuliniserade och feminiserade konstruktionerna av man och kvinna, utifrån feministisk teori. Konstruktivisterna gör i större utsträckning kvalitativa intervjuer och deltagande observationer, men det förekommer även i den positivistiska grenen att man kompletterar enkätundersökningar med kompletterande djupintervjuer. Det finns vid en första anblick skillnader i hur våldet förklaras i de båda metodologierna, men ju mer man tränger in i materialet, desto mer ser man att de båda lärorerna finner gemensamma nämnare och det är dessa som jag finner intressanta att lyfta fram för kommande forskning.

Men om vi först tittar på positivistiska forskare som kritiserar feminismen och menar att den utgör hinder för adekvat behandling av drabbade, är det intressant att samma forskare även kritiserar den patriarkala samhällsordningen. Där argumenterar positivistiska forskare i väldigt lika termer, i likhet med de mest uttalade konstruktivisterna om att män som är fostrade till att vara starka, aggressiva och med ett starkt reducerat känslspektrum. Positivisterna menar att männen blir offer för partnerrelaterat våld när de inte kan tala om de blivit misshandlade av kvinnor som i sin tur kommer undan ansvar för det våld de är ansvariga för. Konstruktivisterna argumenterar för att inte bara kvinnor, utan även män i militarismens namn blir till offer för ett krigsmaskineri som förutsätter att maskuliniserade män ständigt produceras och reproduceras. Till dessa genuskonstruerade män är det lika viktigt att man konstruerar passande femininiteter som lever upp till rollen som svaga, känsliga och vårdande kvinnor. I detta resonemang vill jag knyta ihop den konstruktivistiska forskaren Cynthia Cockburn med den positivistiska kollegan David L. Fontes, då dessa båda argumenterar för samma sak, trots att de befinner sig på varsin kant av sina respektive

metodologier. Båda säger att den rådande könsmaktsordningen är orsak till krig. I Cockburns argumentation är kriget rummet, medan hemmet är arenan för våldet i Fontes forskning. Detta tolkar jag som att båda disciplinerna tjänar varandra om vi som forskare är öppna för att arbeta och tänka interdisciplinärt. Jag vill avslutningsvis säga att orsakerna till de olika bedömningarna som förekommer i den undersökta litteraturen, finns att finna i vilka källor man har använt och hur man har modifierat sina analytiska verktyg. Variationerna är många, vilket är ett stort problem för forskare som jämför variabler, då den teoretiska ansatsen och forskardesignen i mångt och mycket påverkar vilket urval som väljs och hur det undersöks.

## 7 Slutdiskussion

När jag inledde det här arbetet hade jag en tanke om att våld, maktutövning och krig bara är symptom på något som inte riktigt har kunnat definieras och förklaras i gemena termer. Jag gav mig därför in i något som visade sig vara lika intressant som komplext. Det stod ganska fort klart för mig, att jag fick söka kunskap om själva våldet i det positivistiska fältet. Där fick jag bland psykologer och psykiatriker, sätta mig in i begrepp som för mig var helt nya och som tog massor av tid i anspråk till att förstå. I takt med att jag började få grepp om alla variabler som ofta motsade varandra, beroende på forskarnas syften, metoder, teoretiska ansatser, urval av respondenter och särpräglade modifieringar av framför allt verktyget *Controlling Tactics Scale (CTS)* som är det mest använda, kom också insikten om att alla egentligen arbetade för samma sak; nämligen att utrota våld. De positivistiska forskarna med huvudfokus på individnivå och de konstruktivistiska tänkarna med maktstrukturer och patriarkala könsordningar för sina ögon. Så långt i mitt arbete förstod jag att, jag med min teoretiska ansats som är förankrad i den konstruktivistiska metodologin, hade trillat in i ett gyllene spår som jag har ambitionen att följa genom vidare forskning på dekonstruktion av genusföreställningar och hegemonier. Jag hoppas därför att mina kommande studier låter mig arbeta vidare på detta smala, men nödvändiga spår som kanske bidrar till en värld, där människor inte definierar varandra ur aspekter som position, makt eller kön. För det är i dessa begrepp som denna studie finner grundorsaken till våld, både i det privata livet och i det militaristiska samhället.

## 8 Litteraturförteckning

Biricik, Alp (2011). 'The "Rotten Report" and the Reproduction of Masculinity, Nation, and Security in Turkey' ur Kronsell, Annika & Svedberg, Erika *Making Gender, Making War: Violence, Military, and Peacekeeping Practices*, Routledge, London

Chambliss, F. Daniel, Schutt, K. Russell (2010). *Making Sense of the Social World - Methods of Investigation, Third Edition*, SAGE Publications Ltd., London

Cockburn, Cynthia (2011). "Gender Relations as Causal in Militarization and War: A feminist Standpoint", ur Kronsell, Annika & Svedberg, Erika *Making Gender, Making War: Violence, Military, and Peacekeeping Practices*, Routledge, London

Devetak, Richard (2005). "Critical Theory", ur Burchill, Scott, *The Theories of International Relations*, s.137-160, Palgrave MacMillan, New York

Eduards, Maud (2011). "Friendly War-Fighters and Invisible Women: Making Gender and (Re)Making the Nation", ur Kronsell, Annika & Svedberg, Erika, *Making Gender, Making War: Violence, Military and Peacekeeping Practices*, Routledge, London

Eran-Jona, Meytal (2011). "Married to the Military: Military-Family Relations in the Israel Defense Forces", *Armed Forces & Society*,; vol. 37, 1: s. 19-41.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Wängnerud, Lena, (2007). *Metodpraktikan - Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts Juridik AB, Vällingby

Fontes, L. David (2007). "Male Victims of Domestic Violence", Hamel, John (red.) & Nicholls, L. Tonia (red.) *Family Interventions in Domestic Violence*, Springer Publishing Company, LLC, New York

Frye, Victoria, Manganello, Jennifer, Campbell C. Jacquelyn, Walton-Moss, Benita, Wilt, Susan (2006). "The Distribution of and Factors Associated With Intimate Terrorism and Situational Couple Violence Among a Population-Based Sample of Urban Women in the United States" *Journal of Interpersonal Violence*, Volume 21, Number 10, s. 1 286-1 313

Gemzöe, Lena (2008). *Feminism*, Bilda Förlag, Stockholm

Goldstein, Joshua S. (2006). *War and Gender*, Cambridge University Press, Cambridge

Hamel, John (2007). "Domestic Violence: A Gender-Inclusive Conception, Hamel John (red.) & Tonia Nicholls L (red.), *Family Interventions in Domestic Violence: A handbook of Gender - Inclusive Theory and Treatment*, Springer Publishing Company, LCC, New York

Hearn, Jeff (2004). "From Hegemonic Masculinity to the Hegemony of Men, *Feminist Theory*, vol. 5(1): s. 49-72

Higate, Paul (2007) "Peacekeepers, Masculinities, and Sexual Exploitation" ur *Men and Masculinities*; 10/99

Jansen, Henrica A.F.M. (Henriette) (2009). "Background: WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women", ur Swahnberg, Katarina & Wijma, Barbro, *Violence Against Women: Interventions and Masculinities*, Division of Gender and Medicine, Department of Clinical and Experimental Medicine, Faculty of Health Sciences, Linköping University, Linköping

Johnson, P. Michael (2005). "Domestic Violence: It's Not About Gender-Or Is It?" *Journal of Sociology* 67, s. 1126-1130, The Pennsylvania State University, Pennsylvania

Johnson, P. Michael (2006). "Conflict and Control: Gender Symmetry and Asymmetry in Domestic Violence, *Violence Against Women*, 12/11:1003-1018

Jupp, Victor (2006). *The SAGE Dictionary of Social Research Methods*, SAGE Publications Ltd. London

Lagrone, M. Don (1978). "The Military Family Syndrome", *Am J Psychiatry* 135:9, s. 1040-1043, American Psychiatric Association

Laugen Haaland, Torunn, (2011). "Friendly War-Fighters and Invisible Women: Perceptions of Gender and Masculinities in the Norwegian Armed Forces on Mission Abroad", Kronsell, Annika & Svedberg, Erika, *Making Gender, Making War: Violence, Military and Peacekeeping Practices*, Routledge, London

Levin, Dana (2010). "You're Always First a Girl": Emerging Adult Women, Gender, and Sexuality in the Israeli Army", *Journal of Adolescent Research* 26(1) s. 3-29

MacKenzie, Megan (2011). Sylvester, Christine (red.), *Experiencing War*, Routledge, New York

Manon D. Andres & René Moelker (2010). "There and Back Again: How Parental Experiences Affect Children's Adjustments in the Course of Military Deployments", *Armed Forces & Society*, 22

Murdoch, Maureen, Nichol L. Kristin (1995). "Women Veterans' Experiences with Domestic Violence and With Sexual Harassment While in the Military", *Arch Fam Med. Vol. 4, s. 411-418*, University of Minnesota

Nealon, Jeffrey & Searls Giroux, Susan (2003). *The Theory Toolbox - Critical Concepts for the Humanities, Arts, & Social Sciences*, Rowman & Littlefield Publishers, Inc., Maryland

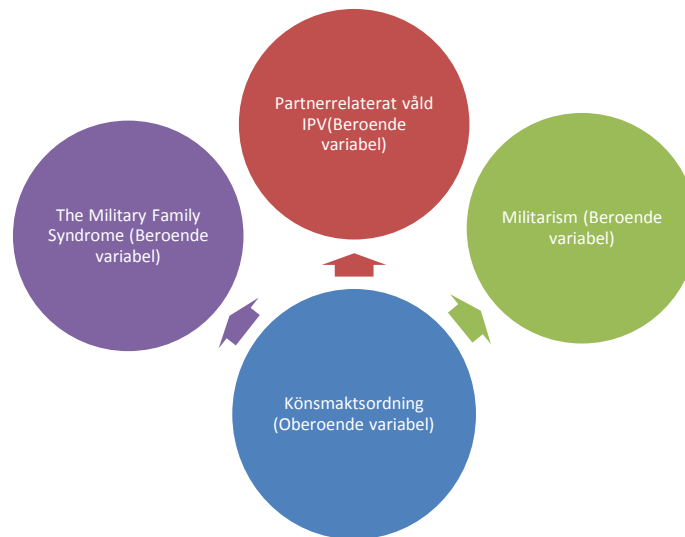
Rosen, N.Leonora, Kaminiski, J. Robert, Moore Parmley, Angela, Knudson, H. Kathryn, Fancher, Peggy (2003). "The Effects of Peer Group Climate on Partner Violence among Married Male U.S. Army Soldiers", *Violence Against Women, Volume 9, s. 1045-1071*

Sion, Liora (2008). "Peacekeeping and the Gender Regime: Dutch Female Peacekeepers in Bosnia and Kosovo", *Journal of Contemporary Ethnography, Volume 37:5, s. 561-585*

Teten, L. Andra, Sherman, D. Michelle, Han, Xiaotong (2009). "Violence Between Therapy-Seeking Veterans and Their Partners: Prevalence and Characteristic of Nonviolent, Mutually Violent, and One-Sided Violent Couples", *Journal of Interpersonal Violence, Volume 24, Number 1, s. 111-127*

Williams, R. Jessica, Ghandour, M. Reem, Kub, E, Joan, (2008). "Female Perpetration of Violence in Heterosexual Intimate Relationships: Adolescence Trough Adulthood", *Trauma Violence Abuse 9:227*

## Bilaga 1



Förklaring: Figuren visar att den oberoende variabeln ”Könsmaksordning” som bygger på normen att män skall vara starka, aggressiva och i avsaknad av känslor, medan kvinnor skall vara svaga, omvårdande och feminiserade. Könsmaksordning är utifrån detta perspektiv grundorsak till de beroende variablerna; ”The Military Family Syndrome”, ”Partnerrelaterat våld (IPV)” och ”Militarism”. Detta är baserat på den teori som presenteras i följande citat:

You see that the disposition in societies such as those we live in, characterized by a patriarchal gender regime, is towards an association of masculinity with authority, coercion and violence. It is a masculinity (and a complementary femininity) that not only serves militarism very well indeed, but seeks and need militarization and war for its fulfillment (Cockburn 2011).



## Bilaga 2

Materialet ordnat efter metodologi, samt förekomst av könsanalys

<u>Konstruktivism/Kön</u>	<u>Konstruktivism/Ej Kön</u>	<u>Positivism/Kön</u>	<u>Positivism/Ej kön</u>
Biricik (2011)		Fontes (2007)	Lagrone (1978)
Cockburn (2011)		Frye, et al. (2006)	Rosen, et al. (2003)
Connell (2008)		Hamel (2007)	
Eduards (2011)		Murdoch & Nichol (1995)	
Eran-Jona (2011)		Teten, et al. (2009)	
Haaland (2011)		Williams, et al. (2008)	
Hearn (2004)			
Higate (2007)			
Johnson (2005)			
Johnson (2006)			
Levin (2010)			
MacKenzie (2011)			
Sion (2008)			

### Bilaga 3

Metodologier	Könsaspekt	Ingen könsaspekt
Konstruktivism	13	0
Positivism	6	2

Tabellen visar fördelningen av de 21 analyserade artiklarna.